Ч. 206 (14.455). Львів, неділя 13. вересня 1936. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 221-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Совітські маневри на Білорусі.

(РО). На совітській Білорусі відбуваються вздовж польсько-совітської границі маневри червоної армії. Московська преса інформує, що до Мінська приїхав Ворошилов, якого вітали представники уряду, партії і війська. Часописи описують ліричними тонами ентузіязм мешканців Білорусі для „найближчого співробітника великого Сталіна". Ворошилов виголосив у Мінську промову і положив у ній найсильніший натиск на внутрішню небезпеку. Є це натяк на московський процес і на викриття ріжних опозиціонерів. В маневрах бере теж участь заступник комісаря оборони маршал Тугачевський. До Мінська приїхали військові делегації Чехословаччини, Англії та Франції.

СОВІТСЬКО-ЯПОНСЬКЕ НЕПОРОЗУМІННЯ.

Взаємини між СССР і Японією знову хвилюють большевицьку пресу. Часописи з 8-го ц. м. містять урядову вістку про протест совітського представника Юренєва у справі нарушення границі. Японці винують большевиків, а большевики спихають усю відповідальність на японські війська. „Правда" містить довшу статтю під загол. „Агресивні видумки", у якій закидує японським військовим колам активізацію протисовітської пропаганди. Ця активізація датується від половини серпня і вона змагає до викликання нового загострення ситуації.

Офіціоз Ц. К. партії намагається вбити клин між японський уряд і нарід. Пише він, що буцімто нарід бажає собі приязної співпраці з СССР і тому уряд маскує перед краєм свої заміри. Совіти домагаються створення японсько-совітських прикордонних комісій.

НЕБЕЗПЕЧНА ПОВІСТЬ.

(Р. О.). „Правда" висловлюється у літературних і мистецьких справах тільки тоді, коли хоче сигналізувати політичне тло. В числі з 9. ц. м. „Правда" обговорює широко повість Зарудіна, поміщену в місячнику „Новий Мир". Повість змальовує життя совітського селянства від 1928 р. до сьогоднішнього дня. Село — у цій повісті — темне, забобонне, боязливе і огірчене. Одначе, щоби виконати партійний приказ, автор в епільогу переробляє своїх героїв на ударників-колгоспників. Це не врятувало його перед „Правдою", яка обвинувачує редактора місячника Ґронського та пише, що видрукування повісти Зарудіна — це не „похибка", але „ціла система похибок".

50 кільометрів від Мадриду.

СЕВІЛЛЯ, 12. 9. ПАТ. Радіостація інформує, що національні війська ген. Франко заняли долину Тілярд і осягнули таким чином нову комунікацію з частинами ген. Моля в Сан Мартін до Вальде Іґлезіяс — приблизно **50 км. від Мадриду.** Мадрид окружений тепер з усіх сторін та відтятий від усіх осередків достави.

На північнім фронті війська ген. Моля наступали на Сан Себастіян і бомбардували гору Інгуельду. На полудневім фронті національні війська наступають у напрямі Сієрра Мурано.

Вістка з Мадриду про загроження Овієда, Гуески й Теруель є фальшива. Ці міста не мають зовсім заміру піддаватися, але навпаки протинаступами приневолюють червоних до втечі.

ПУСТИЛИ СВЯЩЕННИКА ДО АЛЬКАЗАРУ.

МАДРИД, 12. 9. ПАТ. На прохання геройських оборонців Альказару червоні пропустили до Альказару католицького священника. Опісля бій почався знову.

Французький міністер у Польщі.

ВАРШАВА, 12. 9. ПАТ. До Варшави приїхав французький міністер торговлі і промислу Поль Бастід. Його товаришами є директор кабінету міністра Альфан, дир. Бенедет і генер. комісар світової, париської виставки Л. Аббе. Французького міністра привитали мін. Роман, підсекр. міністерства комунікації Бебковський та інші вищі представники уряду.

Після приїзду мін. Бастід зложив візиту міністрові Романові. Мін. Бастідові надали високі польські відзначення.

—о—

Кард. Пачеллі їде до Берліна?

ЧІТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, 12. 9. ПАТ. „Ґазетта дель Пополо" містить інформацію з Берліна, яка обговорює можливість виїзду держ. секретаря кардинала Пачеллього до Берліна та евентуальної стрічі кардинала з канцлером Гітлером. Цієї вістки у Ватикані не потверджують. Ця стріча була б передумовою спільної протибольшевицької акції.

Арештування комуністів у Швайцарії.

ЦЮРІХ, 12. 9. ПАТ. Поліція перевела арештування серед місцевих комуністичних кол. Зокрема арештували багато чужинців. Деякі з них були вже видалені зі Швайцарії. Поліція добула багато доказового матеріялу та попала на слід рухомої, тайної радіостанції.

З траґедії Лемківщини.

Виховування греко-кат. клиру в римо-кат. духовній семинарії.

Поруч із північно-українськими землями в Польщі є Лемківщина від кільканацяти літ тереном злощасних експериментів зі суто політичною закраскою, що зміряють до одної мети — цілковито відділити ті землі від української Східної Галичини й відмежувати від її національних впливів. Про цю дуже цінну для нас частину української етнографічної території писалося у нашій пресі чимало при ріжних нагодах. Недавно появилася окрема популярна студія Юліяна Тарновича під наголовком „Ілюстрована Історія Лемківщини" (Львів, 1936 — накладом видавництва „На сторожі" — стор. 285, більшої вісімки з трьома картами і 100 ілюстраціями) одинока цього роду публікація про Лемківщину, з якою повинні зазнайомитися наші найширші кола.

Експерименти почалися безпосередньо після світової війни від систематичного усування учителів українців з Лемківщини і наслання на їх місце поляків. Вправді здебільша залишили українську мову навчання (фактично тільки на письмі), але зліквідували українське вчительство майже в цілости, завели там ославлений „лемківський буквар" та усунули український. Відомі мовні закони Ст. Ґрабського з 31. липня 1924. р. попри Холмщину з Підляшам не обняли теж Лемківщини й українська мова не має там ніяких прав у публичному житті — навіть на письмі. Розвязано цілу низку українських культурно-освітніх товариств, передовсім читалень „Просвіти", не дозволяючи зправила на основування нових. Виключили з львівської апеляційно-судової округи окружний суд у Сяноці, суд цей скасували, а поодинокі городські суди приділили до окружних судів в Яслі і Ряшеві краківської судової апеляції. В проєкті є прилучити територію колишнього сяніцького окружного суду до краківського воєвідства. Відірвали лемківську кооперацію від Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові та піддали її під ревізію польських ревізійних союзів. Врешті в 1934. р. створили для девяти лемківських гр.-кат. деканатів окрему апостольську адміністратуру та обсадили москвофілом пок. о. д-ром Василем Масцюхом.

Це тільки короткий спис важніших дуже діймаючих і болючих для нас експериментів, що їх пережила і переживає [illegible] нині Лемківщина. Як найбільший удар відчули релігійні віруючі лемки експеримент зі створенням окремої гр.-кат. апостольської адміністратури, відділенням з перемиської греко-кат. епархії девяти лемківських деканатів, що входили до неї від перших часів християнства на тих землях.

Конкордат з 1925. р. вичисляє подрібно ріжні церковні католицькі провінції в Польщі, між якими є і греко-кат. („рутено-католіка") львівська провінція, в склад якої входить і перемиська греко-кат. епархія — очевидно з Лемківщиною. Якраз у тому часі розведено на Лемківщині велику православну агітацію як політичний вираз довголітньої — ще з передвоєнних часів — москвофільської пропаганди. При природному розвою подій москвофільство було засуджене там на цілковиту загладу, яку несло йому українське національне освідомлення. Воно було теж і пов-

ною асекурацією перед православям. Зрештою перемиський греко-кат. Ординаріят робив усе зі своєї сторони, щоби закріпити на Лемківщині греко-кат. церкву і не треба було аж окремих засобів у формі теперішньої апостольської адміністратури.

Як сказано, православя на Лемківщині має чисто політичне підложжя, себто **москвофільство**.

Створення лемківської апостольської адміністратури сталося без згоди і відома перемиського Ординарія, а тодішня Українська Парляментарна Репрезентація окремим меморіялом до Апостольської Столиці та особистою інтервенцією у варшавського нунція старалася звернути увагу рішальних церковних чинників на недоцільність вилучувати Лемківщину зі звязку з її матірною перемиською епархією та на кожний випадок на шкідливість обсаджувати лемківську апост. адміністрастуру священником з москвофільського табору.

В 1934. р. не було й потреби творити апостольську адміністратуру на Лемківщині. Масові переходи на православя були давніше — у 1926 — 1928 роках. По 1928. р. перейшли на православя тільки два села: Устя Руське і Регетів і то частинно. До 1934. р. православя було вже у відвороті й наладнувалися добросусідські відносини між греко-кат. і православними лемками, що при відповідній тактиці греко-кат. духовенства та при постійному стихійному зрості української національної свідомости серед лемків булоб довело автоматично до ліквідації православя та цілковитого успокоєння на церковному відтинку. Чимало зробила у цьому напрямі і українська преса.

Обсаду лемківської апостольської адміністратури пок. о. Масцюхом треба назвати як найбільш фатальною. Своїми особистими даними не надавався ніяк на те становище, що вимагало багато ідеалізму й особистої посвяти. Не вмів він удержати особистих взаємин навіть зі своїм єпископом Преосв. Коциловським, якому нераз робив усякі пакости. Москвофіл з переконання, пішов як апостольський адміністратор по лінії бажань своїх партійних однодумців

З енергією, що варта була ліпшої справи, взявся переслідувати діяльних і на церковній католицькій ниві заслужених священників українців, підлягаючи підшептам свого канцлера — теж москвофіла — о. Полянського. Без потреби і зі шкодою для церкви переносив священників українців, зміняв і усував деканів та своєю поведінкою викликав загальне негодування і у тих селах як нпр. Зиндранова і Барвінок, що твердо стояли досі при греко-кат. церкві.

Кожна інституція дбає про виховання своїх майбутніх працівників. Дбає про них і католицька церква у своїх духовних семинаріях і наукових заведеннях для будучого клиру. Для греко-католиків в Польщі є духовна академія у Львові, богословські ліцеї в Перемишлі і Станиславові та місійний інститут східного обряду в Дубні на Волині, при чому у Львові, Перемишлі й Станиславові при дотичних богословських заведеннях є окремі семинарії для кандидатів духовного звання. У Римі є окрема папська греко-кат. колегія. Здавалось би, що апост. адміністратор о. д-р Масцюх примістить кандидатів богословія з Лемківщини в одній зі згаданих греко-кат. духовних семинарій, з природи річи передовсім у Перемишлі, бо для малого числа кандидатів не створить Ватикан чи Варшава окремого науково-виховного заведення. Для лемківської адміністратури установлено по шістьох кандидатів на кожний рік — себто разом на 5 літ студій — 30. І справді о. Масцюх прийняв шістьох і примістив **їх у ченстоховській римо-кат. духовній семинарії в Кракові.** Є там три окремі римо-кат. дух. семинарії, для краківської, катовицької і ченстоховської епархії, яких елеви ходять на богословський виділ ягайлоньського університету. З прийнятих 6 кандидатів, зголосилося 5, з них в часі року виступив один, осталось 4, всі з Лемківщини, виключно сини москвофілів, з того трьох синів священників, а один син світського чоловіка.

Питомців у Кракові полишено власній долі. Ніхто їх не відвідував, ані не дбав за їх духові потреби. Середні школи скінчили вони на заході, не знають добре ні нашої мови, ні літератури й історії та навіть не уміють читати добре церковних книг. Не користають теж і з науки української мови і літератури у краківському університеті, хоч для цих предметів є там окремі катедри, обсаджені професорами українцями — д-ром Іваном Зилинським і Богданом Лепким. Релігійні практики відбувають у **латинському** обряді, і тільки в неділю служать до Служби Божої одному в греко-кат. священників (є їх в Кракові трьох) у місцевій греко-кат. парохіяльній церкві. Померший недавно ректор ченстоховської духовної семинарії о. пралат д-р Кароль Маковський, що сам ставився вирозуміло і прихильно до лемківських питомців, дивувався, що ніхто з їх церковної влади не подбає про їх духове та хоч би обрядове виховання, коли на місці є греко-католицькі священники!

Які вийдуть священники для Лемківщини з ченстоховської семинарії, не тяжко вгадати. Без знання мови, літератури, історії та психіки ба навіть обрядів тих, яким мають проводити, будуть для них завжди чужими і напевно не причиняться до скріплення греко-кат. церкви на Лемківщині. Навпаки, своєю цілковитою відчуженістю від вірних скріплять тільки позиції православія, а не греко-кат. церкви. І у цьому [illegible] одна з нових трагедій Лемківщини, спричинена сліпотою політики, що підтримує москвофільство „на злість".

Місце після пок. о. Масцюха вже обсаджено. Апостольським адміністратором Лемківщини назначено професора богословського ліцею в Станиславові і каноніка тамошньої капітули о. д-ра М. Медвецького. Особисто не має він за собою лихого імени. Від наших національних змагань стояв здалека, не будучи рівночасно активним і у москвофільському таборі, що сьогодні залічує його для себе. Як професор богословія товаришував і приятелював з теперішнім перемиським єпископом Преосв. Коциловським. У противенстві до пок. о. д-ра Масцюха має бути о. д-р Медвецький людиною культурною і товариською — і що дуже важне — тактовною, що значно відтяжить його нелегке становище. Але покищо він незаписана карта.

Українське громадянство не ставить йому перепон і жде на його діла, після яких сформуються обопільні взаємини. У цьому місці звертаємо лиш увагу **апостольського** адміністратора на справу виховання нового клиру і її корисної розвязки. А вона при добрій волі можлива й у сучасних відносинах.

Церковна справа на Лемківщині це одна з найважливіших справ католицької церкви. Цікавиться нею загал нашого свідомого громадянства. Цікавиться нею, очевидно, і Українська Парл. Репрезентація, свідома того, що церковну справу слід трактувати у дещо іншій площині, як інші справи Лемківщини, бо тут голос має і Ватикан, не тільки Варшава. Для облекшення нещасної долі Лемківщини теперішня У. П. Р. внесла окремі домагання до уряду, між іншим, щоб змінити підхід і поведінку політичної і шкільної адміністрації в напрямі непіддержування москвофільства, щоб привернути окружний суд у Сяноці з його звязком з львівською апеляцією, щоб скасувати лемківський буквар і лемківські читанки і привернути в народніх школах буквар і читанки в українській літературній мові, щоб до лемківських шкіл повернули українських учителів та щоб не ставити ніяких перепон в діяльности українських культурно-освітніх, господарських та спортових товариств і кооператив. Церковні

Д-р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 4)

Українські політики.

Сильвети наших давніх послів і політичних діячів.

МИХАЙЛО КУЗЕМСЬКИЙ.

Михайло Куземський, схолястик, львівської митрополії, був заступником предсідника Головної Руської Ради у Львові, основаної 2. травня 1848. р., і найдіяльнішим її членом. Він був також провідником нарад зїзду руських учених, що при участи коло сто осіб відбувалися від 19. до 26. жовтня 1848. р. в музейній салі духовної семинарії у Львові. В дні відкриття цього зїзду остерігав граф Агенор Голуховський, тоді віцепрезидент намісництва, о. Куземського, щоби зїзду не відкривати, бо його, мовляв, розжене польська гвардія народова. Обурений цим о. Куземський запитався, чи гвардія народова веде уряд у краю... Відтак пішла депутація до військового команданта у Львові генерала Гамерштайна із запитом, чи порушені віцепрезидентом побоювання такі, що збори не можуть відбутися; Гамерштайн успокоїв депутацію і збір відбувся. В часі нарад повідомлено о. Куземського як провідника нарад, що кінна гвардія народова вже випроваджує свої коні, але нема страху, бо генеральна команда все відповідно зарядила.

Це було перше вільне зібрання українських учених на рідній землі, що радило під проводом о. Михайла Куземського. Для нас цікаво знати, над чим радили ті наші давні учені, як о. Микола Устіянович, Іван Товарницький, о. Михайло Малиновський, Теодор Леонтович, о. Іван Жуковський, Яків Головацький, Лев Сосновський та інші. Отже годиться згадати, що тоді піднесено потребу заснування господарського товариства; потребу видання історії Руси-України; заснування окружних читалень і завязання історичного товариства та організації шкільництва; а найбільше часу зійшло на спорах про мову: народню, чи церковно-славянську та про правопис: етимольогічний чи фонетичний. Цей зїзд дав дійсний почин до заснування наукового товариства „Руська Матиця" у Львові.

Напровесні нового життя шукали наші діди і прадіди кореня життя української нації, що зачинало віджívати...

Дня 6. листопада 1848. р. був о. Михайло Куземський з о. Григорієм Шашкевичем та Іваном Борисикевичем у депутації в цісаря Фердинанда в Оломунці, щоби предложити йому правно-політичні домагання від галицьких українців; дня 28. січня 1849. р. — в депутації у молодого цісаря Франц Йосифа.

А на засіданні Головної Руської Ради 16. лютого 1849. р. поставив він внесок, щоби старатися про „шульрати" (ради шкільні) у такому складі, щоб у Львові був один поляк до береження прав польської мови у Східній Галичині та в Кракові один член українець до береження прав української мови в Західній Галичині. Від нього вийшов також внесок, щоб уладити народнє українське свято дня 15. травня 1849. р. з приводу знесення панщини і надання закону свободи (конституції).

Поданням, уложеним і підписаним о. Михайлом Куземським, як першим заступником предсідника Головної Ради Руської, звернулася Г. Р. Рада до австрійської міністерії у Відні, щоб вона відступила грунти академії і бібліотеки, що згоріла при бомбардуванні Львова дня 2. листопада 1848. р., на вибудування другої греко-католицької міської церкви у Львові, як також на поставлення українського національного інституту (Народнього Дому) у Львові.

В часі азбучної війни, коли президія намісництва у Львові покликала на підставі міністерського рескрипту з 8. травня 1859. р. азбучну комісію, щоб обдумала питання, чи в українській письменности можна ввести латинську азбуку, о. Михайло Куземський виступив з тої комісії. Одночасно він подав пропамятне письмо до державної міністерії у Відні, в якому висказав своє обурення, що уряд вмішується в домашню справу українців.

У третій сесії першого періоду Галицького Сойму хотіла польська соймова більшість обезпечити свою владу введенням цісарського канцлерства для Галичини і Кракова. Очевидно, наші посли противилися цьому, бо побоювалися, що цим способом поляки візьмуть у свої руки всю владу в краю. В цій справі промовляв о. Михайло Куземський у Галицькому Соймі дня 27. березня 1866. р. і сказав таке: Ваше нагле внесення прямує до того, щоб поставити між українським народом і монархом „канцлера-родака", щоб і у Відні мати опікунство, котрого ми тут у краю хочемо позбутися... А доріkaючи польській автономії, сказав вкінці, що як наші громади доходять своїх прав до грунтів, лісів і пасовиськ, то їх прозивають комуністами; як боронимо наших політичних прав, то найдеться зараз назва: москалі; а як хочемо боронити незалежности нашої церкви, то видите у нас зараз схизматиків!...

(Далі буде).

—o—

справи мають свою окрему ділянку, що її Українська Парляментарна Репрезентація має завжди на своїй увазі. Нею є й порушена справа виховання греко-кат. клиру для Лемківщини.

Д-р Степан Баран.

—o—

Премієр Складковський проти масового переношення на емеритуру.

Прем. Складковський зацікавився справою переношення державних урядовців у стан спочинку з огляду на кепський стан здоровля. А зацікавився цією справою тому, бо кадри емеритів виказують великий зріст, що спричинює поважне обтяження буджету. Премієр видав окремий обіжник, в якому ствердив, що бувають випадки переношення в стан спочинку осіб визнаних навіть у 95% за зовсім нездатних до праці, а тимчасом ці емерити відтак працюють на інших становищах без ніякої шкоди для здоровля й побирають забезпечення з державного скарбу.

Ці факти є доказом задалеко посуненого лібералізму чи пак поверхової оцінки стану здоровля з боку лікарських комісій, що оглядають кандидатів на емеритів.

Премієр доручує лікарським комісіям при видаванні своїх оречень якнайдальше посунену обережність і совісність.

—o—

Чи дійсно новий зворот?

Прага, вересень 1936.

Одною з найзамітніших подій у міжнародному житті Европи останнього часу була поїздка генералісімуса Польщі Ридза-Сьміглого до Парижа. В політичній опінії Европи вона зробила велике враження, в деякому випадку вважають її навіть сензаційною, а з ріжних сторін можна почути навіть голоси, що зміст париських розмов ген. Ридза-Сьміглого і питання, які в часі цих розмов вирішувано, вказують на повний зворот дотеперішньої закордонної політики Польщі.

Чи воно дійсно так? Ось що про це пише празький „Венков" (орган партії чехословацького премієр-міністра) у статті „З Парижа до Варшави":

В деяких европейських політичних кругах тане думка, що в Парижі прийшло до звороту в закордонній політиці Польщі, а з польського боку підкреслюється, що там ішло лише про скріплення істнуючого вже франко-польського союзу.

До позитивних успіхів варшавської поїздки до Парижа зараховують: зміну настроїв французької політичної думки супроти Польщі, відновлення тіснішої співпраці між арміями обох держав і створення можливих передумовин для дальших переговорів у справах, які випливають з нової европейської ситуації. Польські політичні голоси заявляють, що не може бути й мови про повстання якогось нового бльоку, що скріплено тільки старий союз, який є випливом з одного боку географічного положення обох держав, з другого — їхніх спільних життєвих інтересів. Ані Франція ані Польща не думають творити нових бльоків, звернених проти когонебудь.

Ситуація Польщі була тяжча, ніж ситуація Франції, бо і на її східних і на західних границях прийшло до великих зброєнь і підвищено контингент активних армій. Таким чином зброєння обох сусідів обнижували військову релятивну силу Польщі, як держави, яка до 1932 р. була ключем у східно-европейській ситуації. Польща має добре військо, має досить засобів для його озброєння, але не має досить гроша для переведення цього зброєння. При виборі між Францією та Німеччиною як двох можливих джерел, з яких Польща моглаб зачерпнути потрібну фінансову допомогу для зброєнь, Польща з власних життєвих інтересів вибрала Францію. В цей спосіб утратили всю свою основу підозріння, які особливо поширювалися в чехословацькій політичній опінії, що польсько-німецький союз є протифранцуським союзом, що його завданням є між іншим поділ Чехословаччини, є союзом, який обнижував вартість Польщі для Франції. Виявилося теж зовсім виразно, що так часто в европейській політичній опінії поширювана думка, немачеб Польща не мала ніякого інтересу в розвязці середньоевропейської проблеми, була теж зовсім безпідставна і безосновна.

Найтісніший франко-польський союз не може у своїх наслідках виминути розвязки відношення до Чехословаччини. Коли прийняти, що франко-польський союз залишився і на майбутнє лише оборонним союзом, тоді ще тимбільше стає ясним, що кожне ослаблення, кожна акція, що торкається Франції, мусить находити відповідний відгомін теж і в Польщі. Франція є союзником Чехословаччини — так, як союзником Польщі, і тому то при париських розмовах не можна було обминути питання прояснення і в цьому напрямі. Правдоподібно йде тут про ту частину угоди між генеральними штабами, над якою мають ще далі працювати і яка кінець-кінців лежить у життєвих інтересах обох держав.

Польща могла дістати матеріяльну допомогу для своїх зброєнь теж і з Німеччини. Коли ж вона цього не зробила, то лише тому, щоб не бути зовсім залежною від Німеччини. Але це ще зовсім не значить, що Польща відвертається від Німеччини, або що хоче йти проти Німеччини. Польща бажає мира, але рівночасно з цим приготовляється на всяку несподіванку. І коли велика частина чехословацької преси в поїздці польського генералісімуса до Парижа та в позитивних успіхах цієї поїздки добачує кінець закордонної політики міністра Бека, то це ніщо інше, як політична короткозорість. Така думка — це певне недобачування тієї ситуації, в якій находилася Польща, коли заключувала союз з Німеччиною, це повне недобачування того, що тоді европейські великодержави робили европейську політику без Польщі і що той польсько-німецький союз був лише протиакцією проти недоцінювання великодержавного становища Польщі в загально-европейській політичній ситуації в цілому та східно-европейській зокрема. І нині було би великою помилкою думати, що творяться нові напрямні закордонної політики Польщі, чи її стопроцентовий зворот. Нічого подібного. Те, що сталося, це лише вияснення, це лише скріплення довіря між Францією та Польщею. І хоча з чехословацького становища — читаємо далі у „Венкові" — треба цей факт горячо витати, то зновуж таки не можна себе облудрювати, що він рівняється вже тимсамим повному вирішенню й упорядкуванню польсько-чехословацьких взаємин. Він може лише скріпити довіря, а довіря в політиці є все найпевнішою базою до порозуміння.

М—н.

Дещо зпоза Карпат.

(Враження подорожника.)

Вперше переступив я високі хребти синіх Карпат точно перед 17 роками в місяці вересні як старшина Української Армії, що за місяць з табору полонених чи вязниці шукав захисту у вільній демократичній державі чеського народу. Вже перша стріча з чеськими вояками і жандармами давала надії на кращу будучність Закарпаття, яке рішило звязати свою долю з чеським народом. Тоді не було там ані одної школи, де діти вчилися би рідною мовою. Коли за півтора року пощастило мені з Чехії вернутися знову на ту землю, бачив я кладення підвалин для рідного шкільництва. Наміри влади йшли по лінії бажань населення. Коли ж пізніше відступлено в дечім від перших добрих плянів, то це сталося наслідком напливу ворожих нам елементів російської еміграції, якій підлягала значна частина чеських урядовців-русофілів, що — може й несвідомо — накоїли багато лиха. Але все таки те, що зроблено для краю, головно ж *на полі шкільництва*, заслуговує на признання. Головно фахові, між ними передовсім торговельні школи, вивінувано в найкращі уряджения і багаті наукові кабінети, основано українські (офіц. руські) торговельні школи та відмадяризовано одиноку торговельну академію в Мукачеві, з якою получено новоосновану академію з Ужгороду. Сталося це головно завдяки тодішньому референтові торговельних шкіл в Ужгороді, нинішньому директорові торгов. школи в Коліні, проф. Стартлеві.

І. Зїзд абсольвентів цієї торговельної академії в 10-ліття покінчення науки відбувся саме перед 2-ма тижнями: на зїзд з 20 живучих приїхало 14 абсольвентів. Між покінченими є 5 чи 6 чехів, словаків і мадярів, решту творять свідомі українці. Всі вони займають становища в таких установах, як Народній Банк, Підкарпатський Банк та інших банках, школах, редакціях і т. д. де розвивають корисну працю на господарському й культурному полі. Зїзд підготовили пп. Бардош і Мешко та п-і Комаринська (Пінтова), а багато до його успіху причинився п. В. Качоровський з Ужгороду. Зачався зїзд у мукачівській церкві поминальним богослуженням за 3-ьох померших, потім була офіційна частина в бувшій класі академії, де в присутности всіх професорів б. господар кляси проф. М. Велигорський відчитав спис тодішніх учеників, при чому кожний коротко згадав, що за той час зробив. На предложення інж. В. Бори з Праги зложено понад 400 кч. на допомогу для бідних учеників. Гимном та многоліттям і спільною знимкою й обідом з веселою гутіркою закінчено зїзд, на який явився також представник Т-ва абсольвентів торгов. шкіл Ст. Петровцій.

Наплив молоді до шкіл збільшується з кожним роком. Не буду згадувати про народні школи, а згадаю про школи середні. В Хусті зголосилося до гімназії понад 1.000 учеників, яких новий і модерний будинок вже не вмістить. Майже таке саме переповнення є в Ужгороді, Мукачеві й Береговім, а торговельна академія в Мукачеві зі 140 новозголошених могла приняти лише 42.

Знаний зі своєї великої національної свідомости Великий Бичків побив усі можливі за-

ходи і мабуть у найближчому часі отворить українську приватну гімназію.

Просвіта в Ужгороді зі своїми філіями і читальнями в цілім краю веде живий *культурний рух* виставами, святочними концертами, викладами, а також плеканням спорту. Доводилося мені бачити 30. VIII. підготову до спортового свята на день 6. ц.м. в Драгові, куди зійшлася молодь не лише з близьких, але й на 60 км. віддалених сіл, де йде праця під проводом рухливого і знаного просвітного діяча та голови „Просвіти" у Праві д-ра Росохи. Такі і подібні виступи стрінете на Закарпатті всюди. На день 13. ц. м. приготовляється величаве посвячення Народнього Дому „Просвіти" в Оваляві.

Як туристові приходилося мені принагідно всодно бачити. Проїздив я на колесі через Дулово в окрузі Тячів, де 30. 8. відбувалися під голим небом збори „Народнього фронту", скликані комуністами. Прийшли і соціялісти з округи. Але разом з місцевими не було більше як 150 осіб. *Все без найменшого одушевлення.* В повільній їзді лачув я бесідника, що вихвалював кілько то тисяч фабрик заложено на Україні. На відпусті на Чернечій Горі в Мукачеві зачув я при пиві: „Дай Боже здоровля всім працюючим, але не комуністам". І кілька мозолистих рук піднесло малі шклянки пива вгору.

Тепер пють тут мало, бо гроша нема. Коршми майже порожні і рідко стрінете підпитого. Не так, як перед 10 роками. Кріза і виховання школи, „Просвіти" та добрий приклад виховуючих державних органів збирають гарні успіхи.

Бувші українські емігранти майже без виїмку стараються ніде не мішатись до політичної роботи і лише по змозі сил виконують обовязки в школах та урядах, як того вимагають приписи. Неоправдані підозріння в якійсь українській протидержавній роботі є видумкою ворогів, що підшіптують ріжне деяким безкритичним чинникам. Коли українець, що їде на землях з українською більшістю населення не бачить на урядах українських написів, пройдеться попри школи й уряди Підкарпатської Руси, мусить зазнати великої приємности. Тут лише вина незорганізованости і малої свідомости широких верств, що нарід Закарпаття не має всіх своїх прав.

Я—ро.

ХИТРО-МУДРО.

Хто хоче помогти Рідній Школі, нехай вимагає при закупі готівкою „провірних бльочків Р. Ш.

З польської преси.

„ІКЦ" відкриває Америку.

В „ІКЦ" з 13. ц. м. появилась передова стаття п. н. **„Червоні спадкоємці українських сівачів ненависти до Польщі" — „Комуністична агітація шириться серед руського сільського населення".** Поминаємо сам уже наголовок із денунціяторським вістрям проти всього українства, та поминаємо вічне плутання назв „український" і „руський": раз виходять вони в автора на синонімами, то знову вжиті вони нібито по ендецькому зразку, по якому українці, це неначе члени якоїсь „партії" у відріжненні від „руського народу"!

Позатим автор переплутує правильну подачу деяких фактів і пресових цитат — із зовсім фальшивою їх інтерпретацією. Слушно звертає автор увагу на зріст комуністичних впливів на українському селі та взагалі на радикалізацію села. Слушно реєструє алярмуючі голоси української національної преси з цього приводу. Зате страшенне дивно звучить твердження, що „щойно події **останніх днів** казали українським діячам вийти з пасивности і піддати ревізії дотеперішню політику". **Яку політику?!** Історія взагалі починається для автора статті „ІКЦ" від нинішнього дня і від того, що він відкриває. Коли він каже, що „першою ластівкою, що віщувала прихід большевицької хвилі" були... зізнання пок. Тараса Крушельницького на його судовім процесі, то видно, що його відомости про історію українського радянофільства та москвофільства страшенне скупі.

Очевидно, що ввесь підхід до справи радикалізації українського села — типічно „курієрковий". За цю радикалізацію винуваті лише... у країні, — лише українська інтеліґентна верхівка но і клир і вчительство (знову понік гладкими поклик до поліції), які ввесь час потурали протипольській націоналістичній кампанії і самі брали у ній активну участь. Щойно нібн **тепер** УНДО „приходить з гаслом ревізії дотеперішньої політики", але „ІКЦ" від себе доручує УНДО-вню, щоб передовсім „завернути з дороги... українське вчительство й духовенство". Цитує теж „ІКЦ" недавню статтю „Діла" п. н. „Курієрківськи": статтю, яка взивала до масових акцій в обороні українського стану посідання і ріжних пекучих українських справ — „ІКЦ" інтерпретує, як признання, що „українізм, що виховав з усім, що польське та впродовж літ бунтував населення до невідповідальних виступів, зіграв в очах того населення". Висновок простий, класичний для ментальности тих поляків, які нізащо у світі не хотять бачити й признати „дійсної дійсности". В той спосіб автор, що так радо покликується на українську пресу, „забув" зацитувати найважніші причини радикалізації українського села, радикалізації однаково націоналістичної як і комуністичної, про що українська преса завжди й безупинно твердила і твердить, що: перше й найважніше джерело тієї радикалізації лежить у все ще неполаднаних культурних і господарських потребах українського села (і міста), у неполаднаних найпекучіших справах українського шкільництва, у дальшому ході кольонізації, у фактичному відсуненні українського населення від самоуправи і т. д. і т. д. Автор ані словечком не згадує про **польську національну політику,** зате всю вину складає на ті українські кола, які **завжди** вказували на небезпеки такої національної політики. Автор промовчує, що активна і палка та безупинна боротьба у національній пресі проти боєвого націоналізму типу ОУН ведеться від більше 6-ти літ та що й уже багато раніш українська преса виступала проти втягування молоді у підпільну роботу, проти масової кольпортажі нелегальних видань і т. п. метод. Забуває теж, що коли „Діло"

ГІ ДЕ МОПАСАН.

ГОДІ.

Граф де Льормерен кінчав одягатись. Кинув останній погляд у велике, на всю стіну в кабінеті, дзеркало і посміхнувся.

Гарний справді був на вроду ще й тепер, хоч посивів зовсім. Високий, хисткий, стрункий, тонкого стану, з худорлявим обличчям, з тонким вусом непевного відтінку, так би мовити русим, мав він ті манери, шляхотні, ту шиковність нарешті те, може не знаю як його назвати, що відріжняє людину одну від одної, більше ніж міліони.

Промовив стиха:

— Льормерен ще живе!

Пішов до вітальні, де чекала на нього почта. На столі, на якому кожна річ мала своє місце, на тому столі до роботи, що за ним господар ніколи нічого не робить, лежало з десять листів поруч із трьома газетами, трьох ріжних напрямків. Раз тільки ворухнувши пальцями, розкинув він усі листи, як той грач, що дає вибирати карту, і почав приглядатись до характеру письма — так він робив щоранку перед тим, як мав розірвати коперту.

То була задля нього солодка хвилина, хвилина чекання, замислів, невиразного неспокою. Що принесли йому ці папери, закриті, таємничі? Що в них є — радість, щастя, чи смуток? Пильно приглядався до них бистрим оком, розпізнавав характер, одбирав, розкладав на дві, на три купки, зважаючи на те, чого від них чекав. Тут друзі, тут байдужі, далі невідомі. Невідомі завше непокоїли його трохи. Чого вони хотять? Чия рука проставила ці чудні значки, які містять в собі думки, обіцянки чи погрози?

Того дня особливо запав йому в око один лист, хоч простий був на вигляд, нічим не відріжнявся від інших. Проте придивлявся до нього зеклопотано, серце чогось тремтіло.

Від кого він може бути? Я знаю цю руку напевне, тільки не можу собі пригадати.

Підніс листа до обличчя, тримаючи обережно двома пальцями, силкувався прочитати крізь обгортку, не наважаючись розпечатувати.

Тоді, понюхавши його, взяв на столі невеличку люпу, щоб докладно придивитись до всіх подробиць у буквах. Стало йому якось млосно.

Від кого він? Рука мені знайома, добре знайома. Я мусів часто бачити це писання, так, дуже часто. Тільки було воно певне давно-давно. Від кого в біса може він бути? Годі! Хтось, розуміється, грошей просить.

І, розірвавши коперту, прочитав:

„Ви певне забули про мене, любий друже, бо вже от двацять пять літ, як ми не бачились. Я була молода, тепер стала стара. Коли розпрощалася з вами, тоді виїхала з Парижа, поїхала з чоловіком на село, з старим своїм чоловіком що ви його називали: „моїм шпитгелем". Чи пригадуєте собі? Він помер пять літ оце минуло. І тепер я повернулась до Парижа, щоб одружити дочку, бо я маю дочку, гарну дівчину, вісімнацять років. Ви її не бачили ніколи. Я вас сповіщала про те, що вона на світ народилась, але ви певне не звернули великої уваги на таку незначну подію.

Ви, ви й тепер той самий красунь Льормерен, як мені казали. Отож, коли ще пригадуєте собі свою Лізу, на яку ви казали Лізон, приходьте сьогодні ввечір пообідати з нею, з старою баронесою де Ванс, вашим повсякчасним вірним другом, що, зрушена трохи, але й рада, подає вам прихильно руку; треба її стиснути та не цілувати більше, бідний мій Жакле.

Ліза де Ванс".

Серце в Льормерена забилось. Сидів непорушно у фотелі, впустивши листа на коліна, дивився кудись просто себе, хвилювався, уболівав, аж сльози проступили у нього на очах!

Коли тільки кохав він на віку якусь жінку, то хіба свою Лізу, Лізу де Ванс; називав її Попелястою Квіткою за волосся чудного кольору та за блідо-сірі очі. О, це була вона, делікатна, вродлива, зваблива та тендітна баронеса, дружина старого, подагричного, угруватого барона, який несподівано завіз її раптом на село, замкнув, у вязнив з заздрощів до красуня Льормерена.

Так, він кохав і його кохали палко, був у тому переконаний. Вона звала його по товариськи Жакле. І якто воно в неї любо виходило!

Перебігало в голові безліч споминів, забутих далеких, солодких і смутних тепер. Раз увечір завітала до нього, вертаючись з балю і рушили вдвох на прогулянку до Бульонського гаю, — вона декольтована, а він у хатньому одязі. Діялось то весною, тепло було. Від її корсажу розходились у лагідному повітрі пахощі, від її корсажу та від тіла ще трохи. Який чудовий вечір!

почало алярмувати зростом комуністичних впливів, то польська преса кепкувала собі і ці алярми називала мало не шантажевою тактикою, яка малаб на меті вимусити на польській стороні якісь „уступки". І сьогодні, коли вже й „ІКЦ" признає факт радикалізації українського села, то і сам „ІКЦ" і вся решта польської преси не хоче бачити, що це радикалізація передовсім протипольська і що протидіяти комуністичному заразові, так само як і впливам революційного підпілля, можна тільки й одиноко одним способом: ідучи назустріч слушним і справедливим українським вимогам, головно у культурній і господарській ділянці, виходячи з засновку, що скріплення української національної сили не пошкодить Польщі, як державі. Проповідями, що мають ще й образливий тон, у стилі останньої статті „ІКЦ", нічого тут вдіяти не можна.

—o—

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ОБМЕЖЕННЯ ТЕРЕНУ ДІЯЛЬНОСТИ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ У ЛЬВОВІ.

Коли промисловці приступили до Союзу Українських Купців, змінено в 1934 р. статут цієї організації. Новий статут довго лежав у воєвідстві і щойно недавно повідомлено СУК, що статуту не принято. Суспільно-політ. Відділ Льв. Воєвідства в письмі ч. В. 25/196/36 домагається зміни 2-го параграфу статуту, а саме обмеження терену діяльности до 3-ох східно-галицьких воєвідств. Зазначити треба, що попередній статут цього обмеження не мав.

ЗАНЕПАД ХЛІБОРОБСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В СОВ. УКРАЇНІ.

Появились жахливі вісти про новий голод за Збручем. Большевики очевидно перечать. Радіостація Комінтерну заявила на днях, що це видумка гітлерівців, поширювана їх пресою. В Україні, мовляв, добрий врожай цього року і ніякого голоду нема...

В „Газеті Польській" з 8. ц. м. на госп. сторінці поміщена стаття С. Гляcса п. н. „Загрозливі прояви в хліборобстві Совітської України". Автор представляє сумні гороскопи українського хліборобства. Цьогорічні засіви спізнені і значно скромніші, ніж у мин. році. Коли 10. червня 1935 р. засіяних було 15,727 тис. га, то 10. червня ц. р. — всього 14,157 тис. га. В деяких провінціях, як ось у винницькій і київській, обшар сівби зменшився на більше ніж 1/8. Знищення осібняцьких господарств нічого не дало українським колхозам. Вони не тільки не виказали відповідного зросту засіяної площі, але навпаки виказали її зменшення. В Київщині — як подає автор — тільки одна четверта самостійних господарств є приростом колхозних ґрунтів. **Три четвертих стали тереном буряну і невжитків!** Ще гірше представляється ситуація, коли взяти на увагу всю Сов. Україну. З обчислень п. Гляcса виходить, що з 1.4 міл. га, забраних нєсколективізованим селянам, не багато понад 200 тисяч га управляють колхози, **а приблизно 1,2 міл. га лежить відлогом і дичіє.**

Автор признає, що перед війною українське селянство (з природи індивідуалістичне) вело багато краще своє господарство, ніж московські селяни і було від них багатше. Насильна колективізація страшенно обнизила хліборобську культуру в українському селі. Це особливо грізне в чорноморській смузі, що підкреслювали специ (особливо знаменитий економіст Осінський) на сесії Хліб. Академії Наук ім. Леніна в р. 1935. Виснаження землі в Україні є нещастям, з яким не скриваються сов. агрономи і часописи „Соціалістіческое Земледеліе".

П. Гляcс виясняє при кінці, чому большевики заздалегідь звичайно розтрублюють про великий врожай. Вони хочуть тим способом заздалегідь переконати управи колективів про безнадійність їх прохань за зниженням збіжевої данини („продналогу").

Польська хроніка.

ФІНАНСОВА ПОМІЧ ФРАНЦІЇ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

Відомо, що одною з причин холодного становища Польщі до Франції була байдужність останньої до фінансових і господарських потреб першої. Поїздка ген. Ридза-Сьміглого до Парижа принесла м. ін. теж заповідь фінансової помочі Франції і більшої її прихильности при торговельних зносинах з Польщею. Подробиці того ще невідомі, бо йдуть ще переговори обох контрагентів. Інформації, які передістались до преси, говорять про 3 міліярди франків позички та про урухомлення другої частини залізничої позички для другої лінії Шлеськ—Ґдиня в неозначеній ще висоті. Важне є дальше признання Банкові Польському редисконту в Банку Франції, що дозволить емісійній польській інституції бути ліберальнішою в кредитах. Дешевий і достатній гріш матиме велике значіння для оживлення господарського життя Польщі, зокрема для її фінансово-валютової ситуації. Врешті збільшення торговельних оборотів Польщі з Францією матиме — як запевнює господарська польська преса — корисний вплив на формування торговельного біляксу.

НОВИЙ ОБЛІҐАЦІЙНИЙ КРЕДИТ ҐАРАНТІЄЮ ОХОРОНИ ПРАВ ВІРИТЕЛЯ.

Політика акційних товариств у Польщі, яка довела до повної безкорисности дрібних капіталів, ульокованих в акціях, викликала конечність нової охорони прав вірителя. Йде про те, щоб спрямувати ощадности дрібних капіталістів до акційних спілок, забезпечуючи їм справедливий зиск з ощадностей. В тій цілі уряд випрацював проект закону про облігації, бажаючи дати нові основи під нові форми фінансування господарського життя. Закон про облігації не дозволить акційним спілкам викручуватись від плачення дивідендів, що досі було на порядку дня. Створить він можливість анґажувати капітали, які шукають льокати, без кривди для їх власників. Новий обліґаційний кредит буде значно здоровіший від акційного.

СИЛЬНА ТЕНДЕНЦІЯ НА ЗБІЖЕВОМУ РИНКУ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Цьогорічна збіжева кампанія втримується дальше на доволі високому рівні. Тут і там ваґаються ціни під впливом спекуляції, однак назагал виказують вони сильну тенденцію, а вигляди з уваги на обективні обставини у світі є зовсім добрі. Ситуація на краєвих ринках є не менше корисна, ніж на ринках закордонних. І хоч ціни збіжжа не дійшли ще до рівня рентовности і не дійдуть до нього ще в цьому році, проте збільшили вони покупну силу села. Відчуває це напр. Лодзь у попиті на бавовняні вироби. Також збільшився збут сільгосп. машин, навозів, тощо. Торговельно-промислові кола Польщі рахуються із ще більшим зростом покупної сили селян.

Світова хроніка.

ФРАНЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТУЄ В ЦАРИНІ ЕКОНОМІКИ. — ДЕВАЛЮАЦІЯ ФРАНКА ДАЛЬШЕ АКТУАЛЬНА.

Після удержавлення воєнного промислу, реформи Банку Франції, емітування внутрішньої позички, яка найшла серед дрібних рентієрів послушних субскрибентів, уряд Франції підготовляє нові реформи. З важніших згадаємо: реорганізація податкової системи і податкові зілтяження (особливо артикулів першої потреби), охорона ощадности, перебудова кредиту, реформа рахунковости, створення обезпечених кас від стихійних нещасть хліборобства, зміни в соціальному законодавстві, тощо.

З турбот уряду в ділянці господарства вибиваються на перше місце турботи за стан буджету і валюти. Заграниця не перестає втручатись у справу вартости франка. Франц. міністер фінансів нарікав недавно у великій своїй промові, якто впливові англійські і бельгійські часописи твердять заєдно, що Франція не здає собі довіря без девалюації. Вони заявляють, що чекати на загальну стабілізацію валют безвиглядно і для Франції небезпечно, бо франк мусить бути достроєний до курсу фунта навіть без гарантії щодо пізнішої стабілізації.

Хоч Оріоль не хоче девалюації, проте французький уряд не скривається з тим, що в рямцях міжнародного порозуміння готов обнизити золоту вартість франка. Суфлерами валютового експерименту є такі визначні економісти, як проф. Шарль Ріст. Він у своїх публікаціях перестерігає уряд перед дальшою незмінністю курсу франка, заявляючи, що це веде до економічного і політичного відокремлення Франції. Єдиним шляхом, що веде до поправи, вважає цей науковий авторитет шлях, яким пішли Зл. Держави П. А. і В. Британія, себто девалюацію.

В. Н—вич.

Надійшовши до озера, де місячне проміння, пробиваючись крізь віти, спадало на воду, вона почала плакати. Льормерен, здивований трохи, запитав — чого вона?

— Не знаю — одказала. — То вода та місяць мене розчулюють. Кожного разу, як побачу щось поетичне, стискається в мене серце і я плачу.

Він усміхнувся, розчулившись і сам — вбачав нерозум і захоплений тією наївною жіночою чутливістю, чутливістю бідненької жіночки, що з усякого приводу вражається, хвилюється. І поцілував її палко, промовивши стиха:

— Серденько Лізо, немає понад тебе!

Що то за чарівне було кохання, ніжне, на малу годину, і як скоро скінчилось. Урвав його разом, коли саме вогнем запалало, отой барон, старий вескреба! Завіз десь жінку та з того часу нікому більше її не показував!

Е, до лиха! Забув її Льормерен за два, за три тижні. Що з того! Він зберіг у серці для тамтієї маленький святобливий куточок, бо кохав тільки її! Розумів це тепер якнайкраще!

Підвівся й голосно промовив:

— Піду цього вечора на обід, піду!

Інстинктово вернувся до дзеркала щоб поглянути на себе, на всього себе. Думав: — Вона певне постарілась тяжко, більше за мене. — І радий був, правду кажучи, що стане перед нею гарний ще, моторний, здивує її, розчулить може; мимохіть вона пожалкує за колишніми днями, далекими, такими далекими.

Взявся до інших листів. Нічого важливого там не було. (Докінчення буде).

Студія суспільної праці у Львові.

Абсольвентам середніх шкіл під увагу.

Цими днями Суспільна Студія (Studjum Społeczne) у Львові (Підвалля 17. II. пов.) оголосила вписи на рік 1936/37. Вважаємо вказаним познайомити наших абсольвентів середніх шкіл з програмою тієї школи і з можливостями праці по її успішнім закінченні.

Суспільна праця в ріжнородних її ділянках: опіка і виховання молоді і дітей в інтернатах, бурсах, захоронках, провідна праця в товариствах освітніх і господарських, ведення бібліотек і т. д. давно вже, особливо заграницею, перестала бути працею аматорів і дилетантів. Виконувати її з пожитком для громадянства можуть тільки ті, що покінчили відповідні фахові студії. До тих студій належать м. ін. такі дисципліни: суспільна служба, соціольоґія, суспільна економія, психольоґія, педагоґіка, суспільне законодавство, адміністрація. Досі не можна було нашим студентам користати з таких студій з двох причин: насамперед тому, що суспільну працю вважали у нас аматорським додатком до якоїсь кориснішої праці, по друге тому, що у Львові не було відповідного шкільного заведення, а поза Львів ніхто не мав відваги вписуватися до незнаної школи. В останніх роках погляди на вартість фахового вишколу суспіль

Вартість аматорських знимок

…них працівників сильно змінилися. З одної сторони урядові чинники домагаються, щоб суспільні установи були ведені фахово вишколеними людьми, з другого боку громадянство нераз мало нагоду дорого платити за „недорогих", але нефахових провідників громадських установ. І в суспільній праці, як і скрізь обовязує парадокс: ми за бідні — щоби задовольнятися бідною (під фаховим оглядом) працею. Згадувана Студія дає змогу набрати теоретичної і практичної підготови для суспільної праці.

Придивімся програмі тієї школи. Передбачує вона дві групи фахівців:

1. Курс для виховників інституцій для дітей молоді,
2. Курс для провідників освітніх та господарських товариств, і бібліотек.

На обох курсах обовязують спільні виклади, окремі виклади для поодиноких фахів, вправи, семинарі і 150 годин практики.

Наука тревае від 5. 10. 1936 до 30. 9. 1937 і коштує місячно 10.— зол.

Умови прийняття: 1. скінчених 19 літ, 2. середня освіта. Подання треба складати від 7—19. ц. м. з такими залучниками: 1. метрика, 2. шкільне свідоцтво, 3. куррікулюм віте, 4. посвідка установи (для тих, що вже працювали суспільно). Про прийняття можна буде довідатися 26. ц. м. в секретаріяті Студії.

Які вигляди на працю дає ця школа? Скажім відразу: добре платних посад та школа не запевнить, бо запевнити не може. Нині поправді ніяка школа не запевнює праці. Всеж, хто в своїй ділянці добрий фахівець — на скромний прожиток напевне заробить. Те саме торкається школи, про яку говоримо. На її абсольвента жде в кожнім більшім місті праця в захоронці, в бурсі, сотки кваліфікованих інструкторів потребує „Просвіта", „Рідна Школа", „Сільський Господар", кооперація. В недалекій будуччині кожна громада буде мати свою бібліотеку, до якої треба буде кваліфікованого бібліотекаря. Ось вигляди і можливости. Не рожеві? Так, але далеко не найгірші особливо для тих які не мають великого вибору та мають г[illegible] до громадської праці.

Ярослав Сперан.

Заява.

Відпоручники культурно-освітніх та економічних організацій на терені Коломиї зібралися дня 4. і 5. вересня ц. р. для розглянення причин і можливих наслідків допису до „Нового Часу" з дня 2. вересня ц. р. під заг. „Косівська хроніка", що містила в собі таку замітку: „Побували в Косові три театри: Й. Стадника, театр ім. Тобілевича і Загравa. Про перший нема що й згадувати, хочби з тієї причини, що він зовсім не числить на українську публику".

Відпоручники коломийських організацій вислухали пояснень Вп. директора Йосифа Стадника щодо напрямних теперішньої праці його театру та її умовин у терені і намагались відкрити злогадні причини такого становища супроти театру, яке виявилося у згаданій статті. В тій цілі двічі надаремне запрошували представників тих кругів, які по всій імовірности є у контакті з інспіраторами допису та з ними очевидячки солідаризуються.

Тому, що представники згаданих кругів не явились, а пояснення директора Йосифа Стадника виказали повну безпідставність замітки допису в „Новому Часі" та потвердили загальне міцне переконання про корисність і безсумнівну вартість праці театру, зокрема про національно-педагогічне значіння таких пєс, як: „Сестриця Квітка", „Вельможна пані Кочубеїха" і т. п., що їх має театр дир. Йосифа Стадника тепер у своїм репертуарі, дальше тому, що зібрані свідомі величезного вкладу, що його дав Йосиф Стадник 40-літньою невтомною працею як артист, режисер і директор у національну скарбницю нашої мистецько-театральної культури, — зібрані вважають, що того роду замітка могла появитися у часописі хіба тільки через недогляд та що поширювання й використовування таких незгідних з правдою вигадок про театр дир. Йосифа Стадника є просто громадянським шкідництвом, яке заслуговує на найгостріший осуд. Зібрані висловлюють при цій нагоді проводові згаданого театру своє повне довіря і закликають українську публику й надалі підтримувати його діяльність.

В Коломиї, 6. вересня 1936. р.

Кобринський, предсідник. Баландюк, секретар.

Ще про ліквідацію Учительської Спілки.

З листів до Редакції.

Дістаємо такого листа:

Високоповажаний Пане Редакторе! Прошу вибачити, що вертаюся знову до справи, яка вже в громадянстві прогомоніла, але проти мене піднесено прилюдно такі закиди, яких не можна мовчки залишити. Тому, що тут іде річ про громадські гроші, не можна орудувати загальниками і через те я мусів подбати за документарні доказі, які очистилиб мене від негідних обвинувачень. Річ іде про твердження, які піднесла Дирекція Т-ва Взаїмна Поміч Українського Вчительства у своїй заяві (див. „Діло", ч. 171 з 1-го серпня ц. р.) в справі ліквідації Учительської Краєв. С-ки, де покликується на статті п.п. І. Юшишина і Я. Мацюка з „Учительського Слова" ще з 1931 року, в яких нібито були виказані причини занепаду та ліквідації Учительської Краєвої Спілки.

Тому, що виводи пп. Юшишина і Мацюка під ніяким оглядом не є згідні з правдою, справи занепаду та ліквідації Учит. Краєвої Спілки не вияснюють, а навпаки її затемнюють, я примушений виступити проти цієї останньої заяви Дирекції ВПУУ з мин. м-с.

Учительська Краєва С-ка свою діяльність почала під кінець місяця червня 1922 р. Її статут ухвалено на конституюючому засіданні дня 10. жовтня 1922 та зарєстровано в суді 10. лютого 1923 р. Свою діяльність почала С-ка при помочі виключно чужого капіталу, однак торговельні обороти як на той час були дуже поважні і хоча С-ка вдоволялась дуже малими заробітками 8—10 проц. (за виїмкою книжок, на які вже згори є означені рабати) — то всеж ці доходи були такі, що після заплати цілорічних адміністраційних видатків і відсотків від позичених капіталів оставалась надвишка понад 1.300 зол., яку кожного року перенощено до запасового фонду. Цей запасовий фонд в дні мого відходу зі С-ки дійшов до суми 9.307 зол. Крім цього запасового фонду мала С-ка ще капітали, ульоковані у С-ці, а то: під фірмою Т-во Взаїмна Поміч Укр. Учит. 2.500 зол.; під називиськом п. М. Таранька — 500 зол.; та ще й інших правних і фізичних осіб около дальших 2.500 зол.; вкінці чистий зиск з оборотів за час від 1. 7. до 31. 12. 1928 р. — 10.266.31 зол. Цей останній зиск після мого відходу зі С-ки, себто від 1. 1. до 30. 6. 1929, зменшився на 4.386.04 зол., т. зн. 30. червня 1929 р. представляв суму лише 5.880.27 зол. (гляди біланс з 30. 6. 1929 р.).

Вже в перших днях діяльности С-ки кожний бачив розвиток С-ки. Торговельні обороти з кожним роком помітно збільшалися та загальний цілорічний оборот за час від 1. 7. 1928 р. до 30. 6. 1929 р. представляв суму 1.541.097 зол., а самі торговельні обороти за той самий час були на 201.027.32 зол.

В той час як С-ка інтенсивно розвивалася, Т-во Взаїмна Поміч Українського Вчительства відчувало великий брак готівки на покриття найелементарніших своїх видатків і запозичалося в С-ці. Вся позичена Т-ву сума дійшла майже до півтора мільона тод. марок у вартості по тодішньому курсі чи не більше як 1.500 дол. амер. Спілка прийшла з матеріяльною поміччю численним учителям і вчителькам, дала у себе на деякий час захист працівникам і членам дирекції, крім того С-ка покривала половину платні службовика Т-ва ВПУУ.

Довг, затягнений у С-ці, сплатило Т-во не готівкою, а книжками: к. 2000 примірників Наторпа в перекладі М. Галущинського „Національне Виховання" і ок. 300 прим. „Збірник Поезій" Підгірянки. Книжковий ринок був цими книжками пересичений і ці книжки лежали у С-ці чотири роки, після чого вичеркнено їх з інвентаря книжок, як безвартісний запас.

Учительська Краєва С-ка, з кожним роком інтенсивно розвивалася і поширювала свою діяльність на приватних купців зпоза кругів учительства, були повстали торговельні осередки, які в сезоні брали шкільного і канцелярійного приладдя на суму до 10.000 зол.

В міру поширювання діяльности С-ки треба було відповідної скількости людей до праці. Мої заходи, щоби до С-ки прийняти людей, якіб давалиб запоруку, що їх праця буде для С-ки корисна, не мали великого успіху. Майже ввесь тягар праці лежав на мені і мені приходилось працювати по 14 а то і по 20 годин на добу. І хоч я сам був нефаховець, Спілка так гарно розвивалася, що сьогодні вона могла бути одною з поважних українських економічних установ з паперової бранжі.

Чому я не міг довше видержати й уступив з членів управи та відійшов зі С-ки, про це я докладно подав у письмі до Загальних Зборів Т-ва Взаїмна Поміч Укр. Учит., що відбулися дня 3. липня 1931 р. У тім моїм письмі і в моїх попередніх письмах до Надзірної Ради Учит. Кр. С-ки я просив справу передати державній прокуратурі до розсліду та остаточної полагоди, однак ці мої прохання полишились без відповіди.

Усе це можна провірити на основі білянсів і книг С-ки. Всі інші подробиці, як і відповідь на напастливі „рецензії" пп. авторів статтей в „Учит. Слові" полишаю наразі без відповіди аж до проголошення висліду провірки урядуючої комісії Загальних Зборів.

Петро Чубатий. б. член Управи.

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

СТУДІЇ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ ВІДНЯ.

Українське Академічне Товариство „Січ" у Відні подає до відома, що вписи у всіх високих школах Відня тривають від 23. вересня до 10. жовтня ц. р. До впису потрібні такі документи в оригіналі: 1) метрика, 2) свідоцтво зрілости (також з духовних семинарій), 3) свідоцтво приналежности, 4) дві фотографії, 5) свідоцтво моральности, якщо була перерва у студіях. Переклади робимо самі.

Студії на медичному факультеті тривають 5 літ до абсолюторії, на інших факультетах і в техніці 4—5 літ. У Високій Торговельній Школі 3 роки. Піврічна семестральна оплата 200—300 шил., одначе можна мати знижку при добрих поступах.

На удержання треба пересічно 120—150 шилінгів місячно. Є студенти, які удержуються за меншу суму. Документи слати, як і по близчі інформації звертатись, на адресу:

Ukrainischer Studentenverein „Sitsch", Wien I., Bask-

gasse 1.

За Виділ:

Богдан Юськевич, гол., Вас. Мричко, заст. гол.

Ситуація у Франції.

ПАРИЖ, 12. 9. ПАТ. Політична ситуація у Франції дещо втихомирилася. Комуністи стараються вминати всяку полеміку і дипльоматично звертають свою акцію проти Португалії за її становище у справі неінтервенції. Соціялісти теж намагаються змінити своє становище у справі страйків і пояснюють їх недодержуванням збірних умов працедавцями. Страйки занимають затрачувати своє політичне підложжя.

НОВИНКИ.

— **Від Української Парляментарної Репрезентації** у нарадах Конгресу національних меншин у Женеві візьме участь посол З. Пеленський, який у суботу виїхав до Женеви.

— **Українські пісні з Полісся у польському радіо.** В пятницю 11. ц. м. рано надало варшавське радіо в авдиції для шкіл дві українські пісні: „Викопайте криниченьку" і „Дубе, дубе" у виконанні двох поліських дівчат. Ці дівчата, вертаючись з сільсько-господарського курсу, влаштованого „Твом розвою зем всходніх", вступили до Варшави, де відвідали між іншим радієву станцію. Там награли на „тасьму" ці дві пісні, які завродуковано відтак у згаданму пятницю шкільній дітворі. Виконання пісень було гарне.

— **Рідке свято в кризових часах** мав учора наш український ресторатор **Дмитро Дружбяк.** Свій скромний ресторан в Ринку під ч. 40 удалось йому поширити і зробити привітною домівкою, у якій можна добре і дешево поснідати та добре пообідати. Дві перші салі прикрашені дотепними карикатурами відомого карикатуриста Ека. На святочне посвячення поширеного льокалю зійшовся гурт осіб з українського та польського купецького світу. Учасники в теплих словах зложили побажання п. Дружбякові та заохочували до дальшої успішної праці. Від себе складаємо п. Д. Дружбякові найкращі побажання, щоби своєю працею причинився до розвитку українського промислу в гастрономічній ділянці.

— **Свято в честь Івана Франка в Дрогобичі.** Повітові українські установи в Дрогобичі уладжують у двацяті роковини смерти Івана Франка Повітове Свято, яке має стати виявом культу Дрогобиччини для памяти Поета. Свято відбудеться в неділю 20. вересня ц. р. і почнеться походом вулицями міста, в якім візьмуть участь усі українські установи Дрогобиччини; після того відбудеться відслонення пропамятної таблиці на прим. української гімназії ім. І. Франка, вкінці святочна академія під голим небом. Свято відбудеться без огляду на погоду.

— **Потяг вистава.** Східну Галичину обіздить „потяг вистава" — імпреза, зорганізована міністерством торговлі і промислу. В днях 13—15. ц. м. потяг буде на залізничому двірці в Стрию, 16. в Долині, 17. в Калуші, 18—21. в Станиславові, 22. в Галичі, 23. в Надвірній, 24.—26. в Коломиї, 27.—28. в Снятині, 29. в Городенці, 30.—1. в Заліщиках, 2. жовтня в Чорткові, 3. в Бучачі, 4. в Копичинцях, 5. в Теребовлі. Потяг складається з 35 вагонів, у виставі беруть участь саме краєві фірми. З українських фірм виставляють м. і. „Ароза" (будині, галярети, порошки до печення) і „Альое" (косметика). Вступ на виставу 50 сот. Виставовий потяг викликував у містах, в яких досі задержувався, велике зацікавлення.

— **Перед винозбором у Заліщиках.** Протекторат над святом винозбору (25.—27. ц. м.) в Заліщиках обняв премієр Складковський, до почесного комітету належать маршалки сойму і сенату, пп. Цар і Пристор та міністри Кв(я)тковський, Понятовський, Роман і Бобковський. До Заліщик спровадять з околиці 22 вагони винограду.

— **Магістратський похід проти українських парохів.** На сторінках нашого часопису було недавно правне висвітлення справи мови в урядуванні гр. кат. парохів у зносинах з магістратом. Тимчасом нашій редакції предложено свіже письмо львівського магістрату з 4. ц. м. ч. 10.467/I а, яким о. Володимира Харину, гр. кат. пароха у Зимній Воді під Львовом, засуджено на 100 зол. грошевої кари або 5 днів арешту за неперестеріганя приписів про урядову мову у зносинах зі статистичним відділом міської управи. Отже в низці кар, наложених на львівських оо. парохів Лопатинського, Дуткевича, Кащтанюка і Лончину, приходиться занотувати ще одну кару. Розуміється, що о. Харина вніс проти цього рішення відклик до воєвідського уряду.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Поворот з вирію.

І знову я у Львові. В тім милім мому серцю столичнім городі, що любить своїх дітей однаково — коли йде про доходовий податок. І знову засів я за визначно підломаний редакційний стіл, що так добре відповідає тепер мому фізичному і психічному станові. Бо відпустка замість відбудувати мене — підломила мене в досить визначний спосіб, даючи мені забагато вражінь ріжного роду — від краєзнавчих почавши.

Бував я в ріжних сторонах нашого світа (читай: Галичини!), бачив наслідки пацифікації і нормалізації, а в одному місці над Збручем, через далековид — колєктивізації. Вкінці докотився до Черча, маючи наївну надію відреставрувати своє надщерблене здоровля. Але славні черчанські води не всилі помогти багато такому лікуванцеві, що йде спати досвіта, встає під вечір, менше купається а більше копається і волить водку як воду. Лікар заведення робив що міг, страшив як умів і вкінці махнув зреаїгновано рукою.

— Робіть що хочете, я вмиваю руки — сказав ображено. — Потім певно і собі напишете щось недоброго на Черче, так як „Мета", чи „Українські Вісті"...

— Не бійтеся. Я знаю, що Черче має багато диспенз і що управа не винна тому, як лікуванці ходять до того фризієра, котрий лпше стриже. Щож торкається мене особисто, то від завтра шлюбую поправу.

І на другий день ускочив я в таку гарячу боровину, що одна купіль повинна вистати на кілька літ найбільшого ревматизму.

Перевівши сяк-так лікування, приїхав до Львова і беруся до праці з запалом гідним далеко гіршої справи.

В першу чергу переглянув часописи, щоб довідатись, що і де цікавого сталося. Направду не повинен цього голосно говорити — адже я маю пропагувати пильне читання газет! — але факт фактом: я не багато стратив не читаючи нічого цілий місяць.

В нашім житті не зайшли ніякі зміни, а в світі теж не було замітніших випадків. Еспанські повстанці далі зближаються до Мадриду, а урядові війська далі його боронять. Німеччина й Італія далі посилають зброю повстанцям, Франція урядовій армії, большевики далі грозять, що вишлють урядові масу грошей, а Англія вдає, що хоче помирити воюючі сторони.

Одним словом: так як було в липні і так як буде в жовтні.

І... так як буде все і всюди, де спалахне домашня війна за якісь ідеали і — знані фабрики зброї.

Чиж варто було псувати собі відпустковий час слїпанням над дрібним друком і міркуванням, що буде завтра?!

Тепер зовсім що іншого! Я у Львові, довкола мене часописи, поголоски, чутки і сплітки.

Читатиму, слухатиму і передавати буду другим до читання.

Галактіон Чіпка.

—о—

— **Хто виграв на льотерії.** У сьогоднішнім тяганні Державної Кляс. Льотерії впали м. і. такі більші виграні: 20.000 зол. на ч. 47746. 10.000 зол. на ч. 56117 163651. 5.000 зол. на ч. 40427 126273 152051. 2.000 зол. на ч. 108 11433 23643 28626 48377 54575 57767 71157 127214 133908 144417 147027 154546 157332 166973 169456 173316 1 000 зол. на ч. 6728 7136 34820 36988 44499 47773 47318 52742 71462 102797 105879 117715 156745 157369 168852 176672 177556.

— **Відгомін листопадових боїв 1918 р.** При вул. Жовківській у Львові в домі ч. 83 відбулася локальна візія при участи слідчого судді Калуцинського, поліції та Михайла Хомяка, арештованого в Станиславівщині. Як відомо, йому закидують, що в половині листопада 1918 р. при помочі кількох українських вояків розстріляв кілька цивільних осіб. Слід пригадати, що було це в часі українсько-польської війни за посідання Львова. Українська команда на Підзамчу переводила т. зв. пацифікацію жовківської дільниці (як стверджують історичні документи) і вислала військові стежі в сторону домів, звідки польське цивільне населення стріляло до українських вояків. Одна така стежа була в домі під ч. 83, де стрінулася з опором мешканців. Тепер знайшли ся люди, які після 18 літ вказують на Хомяка як команданта тієї стежі.

— **Жиди їдуть до Палестини.** Крізь граничну стацію Снятин-Залуче переїхав новий транспорт жидівських емігрантів з Польщі до Палестини числом 740 осіб.

— **Під впливом кримінальної лектури.** Львівська поліція викрила організацію молодих проступників, до якої належало 20 хлопців у віці від 11 до 15 літ. Гершотом ватаги був 15-літній Михайло Никон. Між членами організації було 10 гімназійних учнів. Вони збиралися вечорами на старім жидівськім цвинтарі, де збудували собі з нагробних камінів барак. Завданням ватаги було красти і ділитися добичею. Після переслухання арештованих пустили на волю, з винятком провідника й двох його помічників.

— **Кравецький страйк.** В Перемишлі застрайкувало 200 кравецьких робітників, домагаючись підвишки плат. Одночасно йде акція шевців, що домагаються вищих зарібків і 8-годинного дня праці. Справою занявся окружний інспекторат праці.

— **Львівська хроніка.** Йосиф Шмідт, славний тенор, відомий з багатьох фільм, виступить 14. ц. м. у Львові з концертом у салі Польського Музичного Товариства. — На робітників Стефана Бережницького із Жидятич і Бронислава Герговича з Мостиськ напало вечором коло залізничого мосту при вул. Полтвяній трьох опришків і побивши їх, відобрали їм 27 зол. та валізу з річьми. — З готелю „Народньої Гостинниці" щезла Гелена Кіршен з Тернополя, не заплативши за кілька днів побуту. — На Сигнівці під Львовом військове авто переїхало 11-літнього хлопця Ст. Затора. — Із складу „Гопляна" при вул. Крашевського взломники вкрали 530 зол.

— **Електрифікація Волині.** Міністерство промислу й торговлі признало кредити у висоті 4 мілліонів зол. на електрифікацію Волині. Кредит буде зужитий впродовж чотирьох літ на будову електричної лінії з високою напругою, що злучить повіти: кремянецький, дубенський, здолбунівський і луцький з промисловими заведеннями в Янсвій Долині. Завершенням електрифікації буде будова великої окружної електрівні, що постачатиме енергію для цілого волинського воєвідства.

— **Самогубства.** На шляху біля кульпарківського мосту під Львовом кинулися під поспішний потяг, що їхав зі Львова, дві особи, старший віком мужчина і молода жінка. Машиніст здержав потяг і один лікар з потягу поспішив обом з допомогою. Мужчині відтяло стопу і тяжко покалічило на цілому тілі, а жінці, яку машина відкинула на бік, змасакрувало голову, при чому вона потерпіла теж поважні внутрішні ушкодження. Обох у непритомному стані відставили до шпиталю. Показалось, що мужчиною був 52-літній Іван Киселевич, емеритований скарбовий возний, а жінкою 24-літня Ядвига Глянц, родом із Буська. Він, жонатий чоловік, любився з Глянцівною від кількох років і життєві труднощі причинилися до спільного самогубства. — Під поспішний потяг, що їхав з Коломиї до Станиславова, кинувся 53-літній учитель Антін Лучинський і згинув на місці. Причиною був нервовий розстрій.

— Краєва хроніка. В Золочеві арештовано Мо·сея Фрідмана з Ляшок Королівських під Льво·вом, якого поліція глядала за крадіж коней у Збаражі. — На цвинтарі у Снятині відобрав собі життя, пробившись ножем, Павло Тарабас, яко·го глядала поліція за вбивство служниці Марії Чибор. Самогубством скінчив на її гробі. — В міській різні в Золочеві 22·літній ритуальний різник Бернард Ціпер пробив ножем підчас свар·ки на смерть 45·літнього Яна Ференсовича. Ду·шогуба арештовано. — В Сасові пов. Золочів вломилися до костела злодії й розбили скринь·ку, в якій попереднього дня була більша готівка.

— До Картуської Берези. Дня 11. ц. м. від·ставлено до ізоляційного табору в Картуській Березі Владислава Карча, секретаря повітової управи людової партії в Бжеську. Карч вислав 15. ц. м. людей із бжеського повіту до Вержхо·славіц пов. Тарнів, не зважаючи на урядову за·борону, та виголосив на вічу протиурядову про·мову.

— Звірський злочин. В осаді Тараж пов. Пинськ згоріло господарство Марії Вольської, яка знайшла у вогні смерть. Вона мешкала в осаді сама одна і в останньому часі продала ціле господарство, щоби перенестися до міста. Підозрівають, що стала жертвою грабіжників, які її вбили та спалили.

— Летунські катастрофи. У Вільшаниці пов. Золочів військовий літак зачепив за линву об·серваційного бальону і впав на землю. Пільот погиб на місці, обсерватор тяжко потовкся. — Під Радивиловом упав на поле військовий літак і частинно розбився. Залога вийшла ціла.

— Папа про фільмову продукцію. На авдієн·ції, яку мав у папи перед своїм виїздом до Зл. Держав апостольський делегат, архиєп. Чіконяні, зложив він папі велику книгу, що містить збірку статтей ріжних американських часопи·сів, звязаних з оголошенням енцикліки „Vigi·lanti cura". З тих статтей виходить, що преса Зл. Держав з великим вдоволенням приняла домагання папи у справі кінематографії. В роз·мові з архиєп. Чіконяні папа зазначив, що все цікавився проблемою новочасної фільмової про·дукції та що діяльність американського „легіо·ну приличности" вважає дуже корисною для справи піднесення морального рівня фільмів. Папа підкреслив, що взагалі не думає осуджу·вати кінематографії та здає собі справу, яким могутнім виховним чинником може бути кожна добра фільма. Тому кожний, кому на серці до·бро родини й суспільности, повинен співділати з організаціями в роді „легіону приличности", щоби публика могла діставати такі фільми, які лучили би в собі високу мистецьку вартість з динамікою величної ідеї.

—o—

КОМУНІСТ ТОРЕС У ВАРШАВІ.

До Варшави приїхав генеральний секре·тар і посол французької комуністичної партії Моріс Торес. Торес відмовився на запити жур·налістів від якихнебудь пояснень і заповів, що приїде ще за два тижні до Варшави.

—o—

ЖАХЛИВІ ДНІ АЛЬКАЗАРУ.

МАДРИД, 12. 9. ПАТ. О. Камарос, якого червоні пустили до Альказару, вийшов відти по двох годинах і негайно відбув розмову з ко·мандантом червоних. О. Камарос відправив в Альказарі Службу Божу, охрестив двоє дітей та уділив кільком особам св. Причастія. О. Кама·рос звернувся, на припоручення червоних, до оборонців Альказару, щоби вони позволили вийти дітям, жінкам, старцям і заручникам, од·наче комендант оборонців полк. Москард рі·шуче відмовив, заявляючи, що всі вони вола·ють умерти в Альказарі. Всеж таки оборонці Алькazару мають ще зібратися в ночі, щоби на·радитися над пропозицією священника. Алька·зар у нутрі представляється жахливо, багато жахливіше ніж це можна собі уявити. Трупи лежать непоховані по вулицях.

—o—

КОНФЕРЕНЦІЯ АРАБІВ З ВИСОКИМ КОМІСАРЕМ.

ЄРУСАЛИМ, 12. 9. ПАТ. Перший раз від початку конфлікту має відбути високий комі·сар Вел. Британії нараду з представниками Начального Арабського Комітету. До цієї стрі·чі привязують велику вагу.

ЧЕРВОНІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ РАДИКАЛЬНИХ „ЗРАДНИКІВ".

МАДРИД, 12. 9. ПАТ. Часопис „Політіка" пише, що в чоботях сотника національних військ Люї Льопеза Вареля, якого червоні роз·стріляли, знайшли документ, який стверджує, що радикальна партія є прихильна національ·ним військам. Перед „людовим трибуналом" поставили б. радикального міністра Салазара Альонза.

—o—

ІТАЛІЯ ТЕЖ ЗБІЛЬШУЄ ЗБРОЄННЯ.

РИМ, 12. 9. ПАТ. На сьогоднішнім засіданні ради міністрів Мусоліні виголосив промову і заповів у ній **збільшення кредитів на сухопут·ню армію, морську і летунську, щоби вріг·нати сили в міжнародній ситуації.** З огляду на політику господарської незалежности, Муссоліні заявив, що принесла вона поважні успіхи, зокрема в ділянці сировців призначених для військових цілей.

—o—

З театру.

Український Театр під дир. Йосифа Стадника в Коломиї: „Синя Квітка" — песа Дм. Нико·лишина.

В місті гамірніше. Зїхалася молодь до шко·ли і всі вернулись уже з гір, зі своїх літнищ. До Коломиї загостив театр Йосифа Стадника. На мурах появились афіші, що заповіли виставу „Синьої Квітки". Це премієра відомого нашого письменника Дм. Николишина. Власне „Синьою Квіткою" починає театр низку вистав.

З огляду на твір автора та на славну фірму театру Й. Стадника, вибираємось на премієру. Виходимо вчасніше, щоб не спізнитися й легше дотиснутися. Одначе у театрі якось усе інакше: людей не дуже багато, на сцені вичікують...

Вкінці розсувається завіса, вистава почина·ється.

Несподівано зявляються на сцені Січові Стрільці: перший вбігає сотник, за ним підхо·рунжий...

Забуваю про все, не вірю своїм очам. Дрож перейшла по тілі.

На салі заклекотіло, залунали грімкі оплески, відізвалися голосні оклики. З галерії і салі посы·палися на стрільців квіти, з очей у неодного по·котилися сльози зворушення, правдивої радости.

Вдивляюся. Так — це вони, ті дорогі, незаб·

о. О. ПРИСТАЙ. 93)

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Всетаки труднощі поборено. Українці показали народам усього світу хто вони такі, що їх моральна й матеріяльна культура, стара й ве·личава. Вони видержали, як це по американськи кажуть, „компетишин" (по нашому змагання) з іншими народами світу, хоч і державними. Бо треба знати, що українці це був єдиний недержавний нарід, що спромі·гся на свій павільон, хоч не мали його державні народи, ні поляки, ні ру·муни, ні большевики.

З польським павільоном склалась така історія, що поляки підчас його будови посварились між собою на фінансовому тлі. Помиритись вони не зуміли. Потім не стало їм грошей на сплату рати за будову й врешті все закінчилося фіяском.

Нюйорська „Свобода" була принесла 7. червня 1933. таку вістку:

Польща без павільону на Світовій Виставі.

ШІКАГО. З польського павільону, як виходить з польської преси, нічого не вийде. Хоч у своїм часі заложено угольний камінь під його бу·дову і то з великою помпою, при участи польських консулів, навіть ви·будовано будівлю і напис поставлено, але все те скінчилося. Тепер саме знято з будинку напис „Польща", а будівельна фірма, яка будувала павільон, оголосила, що зриває умову.

Дехто з поляків відзивається тепер до польського громадянства і взиває його складати фонди, щоби Польща була заступлена на Виставі.

Кажуть, що нема польського павільону тому, бо завалили справу самі польські провідники і польські організації, які посварилися між собою саме через павільон і Виставу.

Автім 25. VI. 1933. відкрито святочно український павільон. Ба що більше, не зважаючи на ріжні, як знаємо, турботи й ускладнення, павільон був відкритий до 21. I. 1934. Але вершком наших успіхів на Світовій Виставі в Шикаго був „Український Тиждень". Приявний на цих святах президент чехословацького сенату д-р С. Соукуп з признан·ням подивляв наші досягнення і заявив: „Культурна будучність і дер·жавна самостійність українського народу вже забезпечена!"

Накінець, щоб читачі мали загальний образ вистави, подаю за·гальні підсумки з неї, як їх подала у свому звіті на VI-му конгресі Обєд·нання 3. листопада 1933. п-і С. Чижович.

Світова вистава в Шікаго кінчається і сьогодні можна вже зро·бити підрахунок того, що принесла українцям їх участь у виставі.

Щоб відповісти на питання чи шікаговська вистава принесла який успіх українцям, треба спершу здати собі справу з того, з якою ціллю ми будували свій павільон. Кожна міжнародня вистава може принести учасникам двояку користь: перша лежить у культурній пропаганді, друга в можливости навязати торговельні звязки. Деякі держави кладуть го·ловний натиск на економічні користи з вистави і висилають на виставу такі предмети, які можуть знайти ринок збуту в даній країні. Другі ма·ють на меті передовсім пропаганду власної культури і виставляють зразки своїх здобутків на полі науки і мистецтва, не зважаючи на їх комерційну вартість.

Для нас, як недержавної нації, культурна пропаганда була важ·нішим мотивом участи у світовій виставі, ніж користи господарської натури. Вистава давала нам рідку нагоду зазнайомити чужинців зі зраз·ками нашої народньої творчости і наглядно переконати відвідувачів з усіх сторін світа, що в деяких ділянках культури Україна не то, що не стоїть позаду, але додержує кроку, як не випереджує, найбільше циві·лізовані народи. Навіть експонати економічного характеру на нашій виставі не мали завдання знайти збут в Америці для наших природних багатств, але передовсім мали звернути увагу відвідувачів, що існує країна з такими природними багатствами, яка дотепер не має ще влас·ної держави. З огляду на той головний мотив культурної пропаганди всі експонати добирали ми лише зі становища їх наукової або мистець·кої вартости, так, що багато товару, який міг би мати добрий збут, не допущено до вистави, тому, що його мистецький рівень не був відпо·відний.

Це мало той наслідок, що Український Павільон не був і не мі бути підприємством, обчисленим на зиск, бо комерційні інтереси у ньому стояли на другому місці. Те саме треба сказати щодо Літнього Театру в павільоні. Театр організовано теж не на те, щоби мати з нього ре·гулярне підприємство, а щоби мати місце для популяризування української пісні, музики і танків. Через те не можна було допустити такої програми, яка могла була зваблювати масу людей, але не давалася погодити з ос·новним завданням театру.

Наскільки вистава сповнила зазначені вгорі завдання? Можемо сказати, що зусилля української еміграції не були даремні, та що як засіб пропаганди Український Павільон виповнив вповні своє завдання.

Вже сама будівля павільону звертала на себе увагу своєрідним українським стилем. Побіч китайського й японського павільону це був третій павільон, будований в національному стилі, і тим він відбивав від шабльонових модерністичних будинків інших держав. Стінні мальовила у середині павільону, проектовані артистом Верховським, а також пи·санкові орнаменти в ресторані звертали на себе увагу гостей. Гості від·разу завважували ріжницю української декорації від російської, відомої їм з російських кабаретів і ресторанів.

(Далі буде).

бутні Січові Стрільці, що йшли як льви до завзятої боротьби з найбільшим ворогом народу. Оце вони вертаються як виздоровці з запілля на фронт, та ще забавляються. Недовго. Бо кличе обовязок. Остання ніч перед поворотом на фронт... І саме так колись бувало.

Мені навіть здаєтьcя, що ніби я знаю іх обидвох; чи не з переїзду на фронт?... Пригадалися всі події з 1918-1919 року. Бодай на хвилину забуваються буденні злидні повоєнного життя та переживається наше недавнє минуле.

Якже інакше тоді було! Жили ми щасливою дійсністю у своїй власній державі. Проминуло... Тепер тільки спогади залишились.

І знову залунали грімкі оплески, відізвалися радісні оклики, серце вдарило живіше: Січові Стрільці заспівали.

Автора та його „Синю Квітку" й Січових Стрільців нагородило громадянство квітами та голосними оплесками. Ті оплески, оклики і — завіса пригадали, що це не дійсність, тільки сцена...

І чому так скоро скінчилося?

Я вдячний авторові, що хоча на хвилину завів мене між Січових Стрільців.

На сцені перевели цілу дію по мистецьки, просто до омани.

Та хібаж це диво? Адже її виконав мистецький ансамбль Йосифа Стадника, що від 40 літ працює на українській сцені з неабиякою посвятою на славу української національної культури! Цеж той, що як директор і режисер поклав великі, ніким незаперечні заслуги для піднесення театру в Галичині на західно-европейський рівень та виховав ціле покоління (дуже часто невдячних) акторів...

Виходимо. Кожний згадує весело січовиків та чарівну Синю Квітку — Мирославу, незрівняну Стефу Стадниківну.

Алеж...

На салі третина місць була порожна... Причина?

Декому не хотілося йти на премієру свого автора, з яким щоднини сходиться і говорить... Дехто щадив гроші, щоб було за що піти на — „Кво вадіс", яке появиться незабаром на коломийській сцені заходом „Заграви". Інший бойкотував премієру, бо „десь там хтось мав щось говорити на адресу української театральної публики". Але, щоб вияснити: що, де, коли і як? — ніхто з невдоволених не зявився, хоч їх просили прийти та сказати свої жалі. А один з коломийських „спеців" навіть казав афіші усунути з льокалю товариства, в якім він головою. Тільки, що члени його не послухали.

І вийшла нечесна боротьба, що виявилася агітацією проти театру Стадника — навіть по селах... А наслідок: порожні місця на премієрі ідейної стрілецької песи і ще соромніша пустка на всіх дальших зразкових виставах того театру.

І на кого ті молоді люди, що проголосили бойкот, досі ще не накидувалися, кого вони не відсуджували від національної характерности? Виступаючи проти театру Стадника, який віз їм з радощами рідну „Синю Квітку", найшлись наші ідейні провідники молоді в ролі пропагаторів інсценізацій відомого „приятеля" української молоді Генрика Сенкевича на українській сцені... Справді незавидна роля!

В. К—ий.

*

Ми дістали такий лист з проханням помістити його на сторінках „Діла":

Хвальна Редакціє!

Злобні язики невідповідальних людців перед приїздом мого театру до Коломиї, користуючись дописом з Косівщини до „Нового Часу" (ч. 197), у якім анонімний дописувач згадує, будьто би театр Й. Стадника не числив на українську публику (!), розсівали про мене та мій театр усякі наклепи, щоб понизити в очах нашого громадянства мене, мій театр та поодиноких його членів. Представники усіх культурно-освітніх та економічних організацій Коломиї, відбули два засідання, осудили ці затії, яких остаточна мета аж надто ясна, у відповідній резолюції, яку вислано до наших часописів, та яка, на жаль, досі не появилася, як і не появилося моє спростування у „Новому Часі" дотично косівського допису.

Вірю, що кожна ломака має два кінці і з тою вірою заявляю, що усі ці наклепи не зібють мене з дороги праці, яку веду вже стільки літ на рідній сцені та у якій я зустрічався вже нераз з брудними затіями брудних людців.

Дуже буду вдячний, якщо Хвальна Редакція не відмовить мені помістити цього листа у найближчому числі „Діла".

З правдивою пошаною
Йосиф Стадник,
директор Українського Театру.

Отинія, 10. IX. 1936.

—o—

Дивогляди.

КЛЮБ „НІЧНИХ СОРОЧОК".

Поширилася у світі мода кольорових сорочок, як зверхній знак політичної приналежности. В Італії — чорні сорочки, в Німеччині — брунатні, в Ірляндії — сині, у Фінляндії — білі і т. д. Зате у Канаді істнує клюб „нічних сорочок". Заложив його якийсь д-р Завіс. Члени цього оригінального клюбу виступають проти поширеного модного спання у „піжамах". Основник клюбу покликується у своїй діяльности на те, що такі історичні постаті як Наполеон, Вашингтон і Лінкольн придумували найгеніяльніші й найсміливіші пляни саме вночі у нічних сорочках.

ПРІЗВИЩА, ЯКІ ПРИНОСЯТЬ МАЙНО.

Реклама у Злучених Державах є найважнішим чинником економічного розвитку держави. Великі фірми перелицитовують себе в оригінальнім доборі реклям і тому теж на цім тлі виявується гостра конкуренція. Одним із найкращих рекламових засобів є приміщення на першім або на останнім місці телефонічної книжки. Тому теж великі фірми платять величезні гроші людям, яких прізвища зачинаються на А або З, за право уживання їх прізвища. І так один торговий зангажував швайцарця, який називався Зніцкі. Інша фірма перемогла цей рекорд „роздобувши" прізвище Зніоля. І цей рекорд провалився, бо в часописах появилося оголошення, що є на продаж прізвище Заянт за 50.000 долярів.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „СПОКУСА".

Одна з тих фільм, що перейшла з якнайбільшим успіхом по світі у цьому році. Марлена Дітріх уперше з Ґері Купером. Режисер Любіч до спілки з Францом Борзаг. На підставі песи мадярського автора кількох сценаристів і помічників переробляли сюжет, достосовували до кінової песи, придумували драматичні ефекти.

Сюжет — кримінальна історія і велике кохання. Зовсім як у „X—27" — тій славній фільмі, що вперше поширила по світі імя Марлени Дітріх. Але нема тут нічого жахливого, навіть нічого прикрого, що могло би вражати грубими, неприємними сценами. Молода, гарна, дуже вибагливо одягнена жінка звляється у великого паризького ювеліра і каже показати собі якнайдорожчий шнур перел. Перли коштують 2 міл. 300 тис. франків. Вони їй подобаються і вона просить принести їх додому, подаючи прізвище славного лікаря. Сам власник фірми особисто приносить перли в означеній годині. Як це трапилося, що згадана дама перебирає перли і залишивши обох мужчин у кімнаті, щезає з ними — про це жаль було би оповідати, щоб не псувати відвідувачам кіна насолоди приглядатися цій сцені.

Після цієї сцени їдемо в подорож по Еспанії з демон-авантюристкою і одним енергійним молодим америнанцем, який вибрався на вакації автом фірми, де працює. Ця молода пара заводить знайомість і одне в одному закохується. Інтрига незвичайно цікава тим, що молодий інжинір не догадується з ким має діло, певний, що зробив знайомість з графинею. Міліоновий нашийник лежить у його кишені, бо там сховала його нишком ґеніяльна злодійка, лякаючись митної ревізії.

Марлена Дітріх дає дуже приємну креацію, повну ніжности, нюансів, своєю дискретною грою, що нераз вражала у типах трохи вульґарних. Ґері Купер теж стратив усі свої різкі жести та брутальність, а став мягким, подібним бальорим молодцем.

Уся фільма — майстерно складена, як першорядна сценічна песа, що не томить ні хвилини ніодним зайвим епізодом.

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Грище Сокола-Батька. Передполуднем продовження еґкоатлетичних змагань юніорів. **В год. 1.15** мячеві змагання за мистецтво У. С. С. **Буревій — УРСК. В год 3-ій попол.** мист. змагання **Чорноморці — Богун.**

Грище Чорних, год. 2,30 попол. **Україна — Гасмонея,** товариські змагання; год. 4.30 **Погонь — Чорні,** тов. змагання.

Грище Лугу при вул. Вулецькій, год. 4. попол. **Луг— Степ.** Мистецтво **Ц-кляси.**

Грище 40. п. п. (Лехії) на Погулянці, год. 10. рано **Зоря — Ґраніт.** Мистецтво Ц-кляси.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Молодий Театр „Заграва" під арт. проводом В. Блавацького

Заболотів:

3. Заболотова театр вступить до Гвіздця.

Коломия:

Премієра „КАМОГРЯДЕШИ?" (Quo vadis ?)

19. IX. I-а частина.
20. IX. II-а частина — вперше.
21. IX. I-а частина.
22. IX. II-а частина — вдруге.
23. IX. Рожевий шлях.

З Коломиї театр іде з тою самою виставою до Делятина, Надвірної і Станиславова.

Український Нар Театр. ім. І. Тобілевича.

Чортків:

13. IX. год. 8. веч. Інваліди.

Біла:

15. IX. год 3. попол. Дівча з Маслосоюзу.

Український Національний Хор під мист. проводом Дм. Котка.

13. IX. Львів. Саля Театру Ріжнородностей, популярний концерт в год. 12. вполудне.

15. IX. Судова Вишня.
16. IX. Мостиська.
17. IX. Перемишль.

Великий Театр:

Неділя, 13. IX. год. 3.30 поп. „Трафіка пані ґенераловоі"; год. 8. веч. Аб. 24. „Всякі права застережені".

Понеділок, 14. IX год 8. веч. „Всякі права застережені".

Вівторок, 15. IX. год. 8. веч. опера „Фавст".

Театр Ріжнородностей:

Неділя, 13. IX. год. 8. веч. „Пані президентова".

Вівторок, 15. IX. год. 8. веч. останній раз „Пані президентова", ціни найнижчі.

Цирк Станевських
(вул. Пелчинська)
щодня початок вистави в год. 8.30 веч. У вівторок, середу, суботу й неділю по дві вистави: в год. 4.30 попол. і в год. 8.30 вечером.

Кіна.

АПОЛЬО: „Не забудь про мене" з Вен. Джіглі.

АТЛЯНТИК: „Рітмайстер фон Верфен".

ВАНДА: „Пекло", „Вибухова бльондинка".

ҐРАЖИНА: „Пісня кохання" з Кепурою. „Рапсодія Балтику".

КАСІНО: „Розе-Мері" з Жан Мекдональд.

КОПЕРНИК: „Нинішні часи" з Чарлі Чаплином.

МАРУСЕНЬКА: „Нинішні часи" з Чарлі Чаплином.

МЕТРО: „Дві сироти".

МІРАЖ: „Ідемо по щастя", „Тайни Першу".

МУЗА: „Петер Ібетсон".

ПАКС: „Буря над Андами".

ПАЛЯС: „Спокуса" із Марленою Дітріх і Ґейрі Купером.

ПАН: „Запрошення до вальса" з Лілійною Гарвей.

РАЙ: „Чорна перла".

СВІТ: „Їх Екселенція бабуся".

СТИЛЬОВЕ: „Біла парада" та ревія.

ТОН: „Авто ч. 99", „Руки на столі".

УТІХА: „Демон золота", ревія „Під сонцем півдня".

ХИМЕРА: „Малий король".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Здовж Дунаю".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.
Неділя, 13. вересня 1936.

8.00 Сигнал часу й пісня „Не кидай нас", 8.03 Для села: Хліборобська газетка, Музика з гр. пл., Огляд ринків рільних продуктів, 8.45 Ранішній денник, 8.55 Програма на сьогодні, 9.00 Танкові суіти з гр. пл., 10.00 Трансм. із Замкової пл. у Варшаві: Богослуження з нагоди 400-ліття народин Петра Скарги, хор, 10.30 Музика з гр. пл., 11.45 „Коріолян" Шекспіра (відч. д-ра Вол. Ямпольського), 11.54 Сигнал часу, 12.03 Гумористи й пісенькарі, солісти, хор, музика, 13.10 Театр уяви: „Історія про деревляного коника" у вик. сліпих дітей, 13.40 Концерт орх., конферансієрка, 14.30 Для села: Заввага при копанні барабол', із інструкторської долі, 15.00 Кілька веселих фокстротів, гр. пл., 15.20 Рекламовий концерт, 15.30 Концерт солістів, Арґасінська спів, форт., віоля, 16.25 Музика з гр. пл., 17.15 Розр. концерт у вик. камер. орх.; у перерві монольоґ „Свято Варшави", 18.00 Підвечірок при мікрофоні, концерт орх., солісти, 20.00 Хвилина Брон. Губермана з гр. пл., 20.25 Литовський пейзаж, поет. четвертьгодина, 20.40 Політичний огляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 Спів реціталь Доди Конрада в супр. форт., 22.00, 22.15 Спорт. вісти, 22.20 Концерт орх.

Понеділок, 14. вересня 1936.

6.30 Раніщня авд. 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.20 Раніщний денник, 7.30 Програма на сьогодні. 7.35 Трохи інформацій. 7.40 Музика з гр. пл. 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для шкіл: Машина служить людям. Музика з гр. пл. 11.57 Сигнал часу. 12.03 Суспільна гутірка. 12.08 Форт. парафрази Штравсових вальсів, гр. пл. 12.13 Полудневий денник. 12.23 Хвилина Мендельзона, гр. пл. 13.10 Вечірній денник. 14.30 Для розривки, гр. пл. 15.30 Господарські вістки. 15.45 Хвилина питань. 16.00 Орх. концерт. 16.45 Дитина йде до школи. 17.00 Концерт орх., Шлемінська спів. 18.00 Організація вільного часу в Німеччині. 18.10 Пісні та прелюдії у вик. Нини Квятковської, сопр., скрипка. 18.30 Літер. нарис. 18.45 Програма на завтра. 18.50 Реклям. концерт. 19.00 Актуальна гутірка. 19.40 Хр. Сіндінг: Серенада А-дур оп. 92 на дві скрипки та форт. 20.05 Арії та пісні в супр. форт. 20.30 У каторгах Сибірі. 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Симф. концерт. 22.00, 22.10 Спортові вістки. 22.15 Трансм. Гуральських вечерниць із Каспрового Верха, гуральський хор; у перерві в год. 22.55 Останні вістки. 23.00 Закінчення авдицій.

Вівторок, 15. вересня 1936.

6.30 Раніщня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл. 7.20 Раніщній денник. 7.30 Програма на сьогодні, 7.35 Трохи інформацій. 7.40 Музика з гр. пл. 8.00 Авд. для шкіл. 11.30 Для шкіл: „Йде по- нем вересень", для мол. дітей. 11.57 Сигнал часу. 12.03 Музика з гр. пл. 12.13 Полудневий денник, 12.23 Концерт орх., 13.10 Домашне господарство. 14.30 Ріжні мельодії, гр. пл. 15.30 Господарські вістки. 15.45 Скринька ПКО, 16.00 Концерт орх., **Евгенія Ласовська спів**, конферансьєрка. 16.45 Домбровський і легіони. 17.00 Твори Р. Шумана з гр. пл. 17.50 Гутірка: Польські вулькани. 18.00 Сільвa рерум. 18.05 Скринька для дітей. 18.15 Шарль Кульман із гр. пл. 18.25 Справа молока у Польщі. 18.35 Програма на завтра. 18.40 Реклямовий концерт. 18.50 Актуальна гутірка. 19.00 Концерт смичк. трупи. 20.00 „Фавст" оп. Ш. Гунода, трансм. з Вел. Театру у Львові; у перерві: ок. 21.00 Вечірній денник, Актуальна гутірка, ок. 22.110 Літературні справи на Заході, ок. 23.10 Спортові вістки. 23.35 Закінчення авдицій.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 13. вересня 1936.

Відень (506,8) 11.45 Симф. концерт, 12.55 Мельодії Ів. і Йос. Штравса, 15.40 Форт. тріо ф-моль Дворжака, 17.50 Барвні мельодії, капеля, спів, 20.05 „Блеріо і Фрав Президентін" ком. Бахмана, 22.20 Арії та пісні. Кол. Патакі тенор, **Братислава** (298,8) 10.15 Концерт на флет і форт., 18.15 Мадярські пісні, **Кошиці** (259,1) 18.30 Оп. арії, **Прага** (470.2) 7.30 Концерт, 8.30 Орг. ресітаяь, 9.40 Спів, 10.30 Скрипка, 19.30 „Гофманові казки", оп. Офенбаха, **Париж** (1648) 12.00 Орг. ресітаяь, 14.54 Симф. концерт, 17.00 Легка музика, 20.00, 20.45 Театр Уяви, **Білгород** (437,3) 17.00, 21.00 Нар. пісні, 19.50 Музика на два форт., 20.20 Скрипка. **Берлін** (356,7) 13.00, 18.00 Музика, 20.00 Концерт, **Кенігсвустергавзен**(1571) 13.00, 16.00 Концерт, 22.20 Гайднів квартет, **Мінхен** (405,4) 9.45, 11.25 Орх. концерт, 18.00 Нар. музика, **Будапешт** (549,5) 12.30 Мадярські нар. пісні, циг. орх. 17.00 Вок. концерт, 18.30 Сальон. музика, **Міляно** (368,6) 12.20 Камер. музика, 13.00 Розр. програма, 21.30 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 17.00 Орх. концерт, 20.45 „Івась і Гануся" оп. Гумпердінка, ок. 22.15 „Ля джяра" пантоміна Альф. Казелія.

Понеділок, 14. вересня 1936.

Відень (506,8) 16.05 Концерт, мецосопр., арфа, баритон, 20.00 Весела авдиція, 21.00 Сонати на скр. і форт., 22.10 Розр. концерт. **Братислава** (298,8) 17.35 Скрипк. ресітаяь, 20.25 „Король Святополк" муз. авд. **Прага** (470,2) 15.30 Квартет, 16.10 Військ. орх., 17.35 Форт. ресітаяь, 20.40 Оп. арії, **Париж** (648) 11,00 Легка музика, 20.00 Концерт рос. вокальної трупи, 20.45 Концерт. **Білгород** (437,3) 13.15, 17.45 Нар. пісні й музика, 19.50 Гебрайські пісні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Концерт, 22.20 Музика, Соната Бетовена оп. 23. **Мінхен** (405,4) 11.00 Популярна музика, 14.00 Орх. концерт, 22.30 Сонати на форт. і скр. **Будапешт** (549,5) 13.30 Вок. квартет, 18.50 Сп. ресітаяь, 22.30 Танк. музика. **Міляно** (368,6) 11.30 Популярна музика, 17.15 Танк. музика, 20.40 „Іль ностро джяльо" оп. Вакарія. **Рим** (420,8) 13.10 Легка музика, 20.40 Віольонч. ресітаяь, 21.50 Розр. музика.

Вівторок, 15. вересня 1936.

Відень (506,8) 12.00 Орх. концерт, 17.30 Камер. твори Регера, 22.10 Скр. ресітаяь, **Кошиці** (298,8) 20.15 Нар. пісні. **Прага** (470,2) 18,20 Спів, 21.00 Концерт, 22.15 Форт. ресітаяь. **Париж** (1648) 12.15, 17.30, 18.30 Концерт, 20.45 Вчор. і нинішні пісеньки, **Білгород** (437,3) 19.50, 22.20 Нар. пісні й арії, **Берлін** (356,7) 16.30 Весела музика, спів, 20.10 Розр. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 15.45 Форт. ресітаяь, 18.00 Литовські пісні, **Мінхен** (405,4) 13,15 Музика, 16.50 Солісти, сопр., баритон, форт., 19.00 Камер. музика, 20.10 Вечір оперткових мельодій, **Будапешт** (549,5) 13.30 Сп. ресітаяь, 14.00 Скрипка, 18,40 Циг. музика, 22.10 Сальон. музика. **Міляно** (368,6) 11.30 Легка музика, 17.15 Танк. музика, 20.45 „Ля джяра" пантоміна Альфр. Казелія, „Івась і Ганусья" оп. Гумпердінка, **Рим** (420,8) 13.00 Розр. концерт, 17.15 Вок.-інстр. концерт, 19.20 Легка музика.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.98—89.55, Доляри американські 5.32 — 5.29, Доляри канад. 5.31 — 5.28, Фльорени голянд. 361.12 — 359.40, Франки фр. 35.05 — 34.89, Франки шв. 173.44—172.60 Фунти англ. 26.95 — 26.75, Гульдени данцігські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.10—19.70, Корони данські 120.24, 119.40, Корони норв. 135.33—134.35, Кор. шв. 138.95—137.95, Ліри італ. 36.50—34.50, Марки фінл. 11.87—11.60, Марки нім. 135 — 133, Шил. австр. 99 — 98. Марки нім. срібні 149—144.

Акції.

Банк Польський 102—103, Лільпоп 13—13.25, Островець 30.75, Норблін 65, Стараховичі 34.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 61.25, серії 72,40, 2. ем. 62.25, 5 конв. 48.50, 6 дол. 62.50—62.75, 4 прем. дол. 45—45.50, 7 стаб. 53—53.75.

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 48—50, 4 прц. Л. З. Бк Г. 38.50—40. 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 41—44, 4 прц. ТКЗ. 38.50—40, 4 і пів прц. ТКЗ. 40— 42, 4 і пів прц. БГК. 62.50—65, 4 прц. БГК. 61.50—65.

Долярівка 45.50—47.50, 3 інвест. 1. ем. 61—64, 2. ем. 62—65

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 12. вересня н. р. кооперативна платить за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. 1 без опакування	2.05	зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.10	„
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням	2.10	„
1 л. молока	0.12	„
1 к. яєць	2.75	„

Тенденція на масло, молоко слаба на яйця звишкова.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 12. IX. н. р. платить своїм достанцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахоякісарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята 1. кл. щойно від 0,80 кг. вгору	0.85	„
Курки без остріг 1. кл. щойно від 170 кг. вгору	1.05	„
Качки молоді, товщені 1. кл. щойно від 1.60 кг. вгору	0.85	„

Ціни денні.

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

ОГОЛОШЕННЯ.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АГЕНТИ до продажі к.с та ріжних ... рядів потрібні. **Lublin, skrytka** 75. 2601 3—20

ПОТРІБНІ енергійні Пані до постійної умової праці. Заробок при інтенсивній 6-годинній праці коло 8.— зол. денно. Рішучі пані понище 23 літ приймає щодня від 10—13 бюро Львів, Романовича 9, м. 7. 2720 1—1

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

МОЛОДА, пристійна, з інтелігентної рідні, шукає мужа — тільки лікаря. Має комплетне лікарське уладження і більшу готівку. Зголош. до „Діла" під „Щастя". 2697 2—2

НАУКА

ФРАНЦУСЬКОГО, АНГЛІЙСЬКОГО І НІМЕЦЬКОГО АКАДЕМІЧНА 10. І. II. III СХОДИ. Найновіша метода, скоро і дешево. Лекції поодинокі і збірні. Для початкуючих і заавансованих. 2716 1-1

ШКОЛА ЖІНОЧОГО КРОЮ з правом видавання свідоцтв, проваджена паризьким моделістом Біндером приймає вписи. Оссолінських 12. 2704 2-12

ВПИСИ на трьохмісячний КУРС КРОЮ, шиття. Наука індивідуальна, новочасною легкою системою. Догідні умови. „АННА", ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20. 2633 3—3

КОСМЕТИЧНІ КУРСИ СЛАВИ ДОБРЯНСЬКОЇ Львів, Кохановського 15 а. Вписи розпочаті. Проспекти безплатно. 2635 4-5

САЛЬОН МОД 2613 4-5 поручає найновіші моделі і перероблює капелюхи по знижених цінах: **Й. ФОЛЬЧИНСЬКА** Львів, Хорущина 11 а

ВУГОЛЬ-КОКС-ДЕРЕВО в найдобірніших якостях доставляє **НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ**
Львів, Ринок 36. Тел. бюра 103-27, Тел. складу 269-68
Інформації: Бюро — Ринок 36. та склади: Ринок 36, Личаківська 113, пл Більчевського 3. і Солодова 14.
2691 — — — **Точна вага — Солідна обслуга** — — — 7-10

ПРИВАТНІ КУРСИ
„ЗНАННЯ" („Wiedza")
КРАКІВ, ВУЛ. ПЕРАЦЬКОГО 14.

Приготовляють на збірних лекціях, а також листами. — Приймають вписи на новий шкільний рік 1936/37 на:
1) **Курс матури гімн.**; 2) Курс матуральний піврічний, повторний; 3) **Курс середній**: 5-та і 6-та кляса гімн., 4) **Курс нижчий**: 1. і 2. кл. гімн. нового типу; 5) Курс 7-кл. школи народн.
УВАГА: Учні курсів кореспод. дістають що місяця **цілий науковий матеріял** і теми з 6-ох предметів до опрацювання. Обовязкові іспити (кольоквія) 3 рази у шкільн. році.
ВИКЛАДАЮТЬ ЗНАМЕНИТІ ФАХОВЦІ. Науковий матеріял опрацьований, тільки у польській мові. **НИЗЬКІ ОПЛАТИ.**

КУПНО - ПРОДАЖА

МАШИНУ писальну Адлер, українсько-польську дешево продає Пятицький, Львів, Чарнецького 10. 2700 3—3

ХОЧЕШ, щоби Тобі кожний заздрів Твого мешкання? Майже задурно через час „Торгів" вибагливі моделі першорядної якости, фіранки, капи, таблети, брокати, ковдри в найбільшій вибірці ФРАЙЛІХА, Сикстуська 21. 2679 7-8

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

НЕДУГИ ШКІРНІ, ВЕНЕРИЧНІ лікує Д-р Ф. Маль, Хоцімська 1 (Городецька) 8.30—13 і 15—18. 2588 3—5

СПЕЦІЯЛІСТ НЕРВОВИХ НЕДУГ
Д-р НАРЦИЗ ЛУКІЯНОВИЧ
орд. від 15—17.
ЛЬВІВ, САПІГИ 6. ТЕЛ. 114-10.
—10 2634

Спеціяліст шкірн. недуг і венер.
Д-р Оскар Блят
Львів, Сенкевича 9, Тел. 267-99
вернувся.

Спеціялістка дитячих недуг
Д-р Ольга Ган
ординує тепер ул. Обізд 2.
Тел. 284-45. 2713 1-3

РЕНТГЕНОЛЬОГ
Д-р Людвика
Ляндес Ляйнерова
Львів, Лозінського 9, тел. 255-50
2707 ВЕРНУЛАСЯ. 2—3

РІЖНІ

НАПРАВА вічних пер „Прецизія", брама Андріольного Ринок 24. 2613 4—10

ВЗОРИ до гафтів найновіші відбиває, продає готові. Пасаж Феллерів 2. 2714 1—5

ПЕРЕРІБКИ КОВДЕР 2.50 у ДУБСА, Сикстуська 6. 2718 1—10

РОБІТНЯ КОВДЕР Кентшинського 4, солідно переробляє і виконує нові. Ціни найнижчі. 2657 1—3

ФУТРА поручає і виконує жіночі, мужеські та всілякі модернізації. Ціни низькі. Маріян Сабат, Львів, Малецького 9, бічна Зіморовича. 2674 4—10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1611 59-60

ФУТРА дешево і солідно виконує Е. Гозикович. — Львів, Домініканська 4. 2684 7-60

ФУТРА до міста і подорожі, по останніх зразках мод виконує першорядно по конкуренційно низьких цінах
АНДРІЙ КУЗЬМІНСЬКИЙ
2615 Львів, Пекарська 31.

МЕБЛІ: їдальні, спальні, кабінети, сальони, Клюби, тапчани, матраци і декорації — поручає Віденська вибірня столярсько-тапицерська
ІВАН ОРТНЕР
Львів, Сикстуська 41. Тел. 25-79

НОВОВІДКРИТИЙ САЛЬОН МУЖЕСЬКОГО КРАВЕЦТВА фірми
Г. ТЕЛЛЕР
ЛЬВІВ, ул. Ягайлонська 24. Тел. 272-28.
Під управою довголітнього прикроювача найбільших нюйорських сальонів виконує всілякі роботи з обсягу кравецтва вибагливо і дешево. На складі матеріяли бельські та англійські.
11/28

Косметичний Інститут і Лябораторія
д-ра О. Тушицького
Львів, вул. св. Софії ч. 3
усування аномалій цери, бородавок, пігменту, волосся, близн, дзюбів і плям, масажі, тривале усування морщин, жовтяків і відмороження власною методою. 2673

ЛЯМПИ електричні хромовані поручає
ҐАЛЬВАНІЯ
Вибірня механічних виробів
2670 **Жулінського ч. 11 а.**

Наші оригінальні і модерністичні праці зацікавлять Вас напевно.
FOTO-STUDIO **„ART"**
2596 **Львів, вул. Фредра 5.** 3-5

РОБІТНЯ
М. ФІШЕР
ЛЬВІВ
ЖАЛЮЗІ СТАЛЕВІ
КРАТИ ДО РОЗСУВАННЯ
ЛЬВІВ, ШПИТАЛЬНА 38.
Тел. 257-18.
виконує роботи конструкційні, будівельні, мистецькі — залізні сходи і інші роботи шлюсарські. —
ЦІНИ БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ.
Цінники і кошториси на бажання.

Горішношлеський вугіль
Ріхтер. Мисловиці по гуртових цінах оферує львівська вуглева гуртівня **„КАРБО"**
Львів, Сикстуська 8. тел. 208-68
2708 2-5

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА
світової марки
Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт до Англії, Аргентини, Уругваю, Данії, Франції, Голяндії, Палестини і т. д.
виключне заступництво:
С. Ковацький
Львів, вул Пілсудського 17.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.